

Naročnina Ljudskega tednika se plačuje:
za STO in Italijo pri upravi
v Trstu ul. S. Franciška 20
za cono B pri Centru tiska
v Kopru,
za Jugoslavijo pri ADIT-u v
Ljubljani, Tyrševa 34 ali na
čekovni račun pri Komunalni
banki, N. 6 - 1 - 90603 - 7
Cena listu: lir 20. — din 15.
— v Jugoslaviji in din 8 v
coni B.

LJUDSKI TEDNIK

CENA 20 lir.

TRST 17. marca 1950

LETO PETO številka 205

Poština plačana v gotovini.

Spedizione in abb. post. II. gruppo

Uredništvo Ljudskega tednika:

Trst, ul. Montecchi 6-II. Rokopise pošiljati na naslov uredništva. Po uporabi se rokopisi, razen na izrecno željo, treba pošiljati na Upravo II-administrativnega značaja je stov Založništva tržaškega tiskne vračajo. Vse ostale dopise ska v Trstu, ul. S. Franciška 20.

LJUDSKI
TEDNIK

PESEM TRŽAŠKIH SLOVENCEV

na skrajni meji Slovenije - Slovenski Koroški

«V Slovenijo moramo na gostovanje,» so dejali člani pevskega zbora «Vodniki» v Dolini. Njihovo delo je postalo intenzivnejše: pili in pilili so že naučene pesmi in se učili še novih, da bodo bratom v Sloveniji pokazali, da tuji tržaški Slovenci goje prelepo slovensko pesem.

Kar so Dolinčani sklenili, to se je tudi zgodilo. V petek ponoči od 11. na 12. marec so se odpeljali na skrajno mejo Slovenije, v Guštanj na Koroško, v rodne kraje velikega slovenskega pesnika in politika Prežihovega Voranca.

Ze dolgo pred odhodom vlaka so se pripeljali iz Doline v Trst. Toda glej nesreče! Ignac je brez osebne izkaznice. Zalošten, navarnost obupan je bil, ko je to ugotovil. Toda tovariši bi ne bili dobri tovariši, če bi mu ne pomagali: zbrali so denar za taksij in Ignac se je odpeljal v Dolino po svoje dokumente ter se vrnil, še preden je vlak zapihal v noč.

Navdušeni, da gredo na gostovanje, so Dolinčani že v vlak ubrali pesem. Toda dirigent Cvetko Marc jih je miril in opominjal, da je treba grlo hraniti za koncert, a ne za popevanje ob spremiljavi koles. Njegova beseda je zalegla in utihnilo so vse dotlej, dokler ni so stopili v Guštanju na oster.

Pot do Maribora je dolga, toda najmlajši Danilo ni niti zatislil očesa. Vse ga je zanimalo, vse je hotel videti in videti, da bo znal svojim tovarišem govoriti o lepi Sloveniji. Pot ob Savi in Savinji je naglo ostajala za vlakom, mimo radovednih oči pa so hiteli tovarniški dimniki, mnoga velika nova poslopja, pred samim Mariborom pa nepregledni park avtomobilov, ki jih izdeluje tovarna na Tezmem.

V Mariboru je v imenu mariborskih organizacij želel dobrodoščilo bratom s Primorske tov. Svagelj in jim dejal, naj govore o vsem, kar bodo videli, nič več in nič manj, kajti dejanja slovenskega ljudstva govore že same dovolj in potrjujejo socializem Jugoslavije.

Z motornim vlakom po Dravski dolini

Železničarsko Sindikalno kulturno umetniško društvo «An-

Folklorna skupina SKUD-a «Prežihov Voranc» iz Guštanja, ki je s skupino «Tine Rožanc» iz Ljubljane na republiškem tekmovalju zasedla prvo mesto na gostovanju po Dalmaciji

gel Besednjak» je dalo gostom na razpolago motorni vlak, izdelek Mariborskih železniških delavnic in z njim so se Dolinčani odpeljali iz Maribora proti Koroški.

Vlak je brzel s hitrostjo 120 km na uro ob Dravi med Pohorjem in Kozjakom mimo Mariborskih železniških delavnic, tovarne dušika in karbida v Rušah, zaustavil se je nad veliko elektrarno Fale, ki z hi-

Udaralca pri stroju v Mariborski tekstilni tovarni

drocentralo Mariborski otel tvori nov sistem elektrarn na Dravi, kjer grade že elektrarno na Vuženici, nato mimo Vuhreda in Ožbolta, kjer sta v načrtih še dve novi hidrocentrali do Dravograda, obmejnega mesta med Stajersko in Koroško.

V Dravogradu so Dolinčani izstopili, da so s jz mosta ogledali hidrocentralo in pa, da bi ne prišli prezgodaj, ker so jih Guštanjci pričakovali z rednim vlakom.

Sprejem v Guštanju

Pred odhodom rednega vlaka je motorni vlak zapeljal Dolinčane v Guštanj. Kolodvor je bil poln ljudi, ki so čakali brate z juga in jim priredili najprisernejši sprejem. Godba SKUD-a «Prežihov Voranc» je zaigrala, pevski zbor istega društva pa je zapel pozdravno pesem. Odločno in pogumno je pozdravil pionir Pušnik Ivanček brate iz nesvobodnega Trsta, ki so prinesli svojo pesem v svobodni del Koroške.

Dolga kolona je nato korakala v Guštanj: domača dekleta v pisanih koroških narodnih nošah, med njimi od sonca ožgani Primorci. Na čelu pa je igrala godba SKUD-a «Prežihov Voranc» katere kapelnik je tov. Herman, stalni spremljevalec Dolinčanov. Odlična je godba SKUD-a «Prežihov Voranc». Tri leta je dobila prvo nagrado na republiškem tekmovalju. Letos je prvo mesto odstopila trboveljski godbi. Velike zasluge za njen uspeh ima

kapelnik tov. Herman amojster bolj razvija. Med nemško okupacijo je delalo v železarni 700 delavcev, danes jih je zaposlenih preko 2000. Zanje grade na planoti nad starim trgom krasna sončna stanovanjska poslopja v načrtu imajo nov sindikalni dom, v katerem bo prostora za vse kulturno, sindikalno in politično delovanje tamkajšnjih organizacij, ki so zelo aktivne. Prav povsod se čuti veliki vpliv Prežihovega Voranca, ki je ljubil svoj rodni kraj in ljudi, jih vzgajal ter vodil po svojih «Samorastnikih» celo tedaj, ko je bil v pregnanstvu.

Za večerni koncert, ki je bil v Titovem domu, so Guštanjci do kraja napolnili dvorano. Za odrom je dirigent Cvetko še zadnjič preizkusil svoj zbor. Bal se je, da bi grla Primorcev navajena na toplejši morsk zrak, ne bila med planinami tako zvočna kot sicer. Toda na odru so bili naši fantje pogumni in od pesmi do pesmi se je stopnjevalo navdušenje poslušalcev, ki so ploskali in hoteli še in še. Posebno je ugajal Venturinijev «Vasovalec», ki so ga morali, poleg drugih pesmi tudi ponoviti.

V spomin na prvo gostovanje Tržačanov v Guštanju je SKUD «Prežihov Voranc» poklonil pevskemu društvu «Vodniki» iz Doline akvarelno sliko nesmrtnega slovenskega pisatelja Prežihovega Voranca, ki bo ostala Tržačanom simbol povezave najjužnejših in najsevernejših bratov v borbi za dokončno osvoboditev in združitve vseh Slovencev.

Na Prežihovem domu

V prekrasnem sončnem jutru so šli dolinski pevci na dom Prežihovega Voranca. Vsa v snegu je biestela Peca, na jugu pa Urška gora, pod katero težijo vas Kollje ali Hotulci, kakor pravijo domačini.

S poti zaviješ v smrekov gozd, steza je posuta z gostim smrečjem, da ne slišiš koraka, tako da se še toliko bolj vtopiš v Prežihov svet, kjer je še pred kratkim ustvarjal. Pot vodi čez Prežki vrh, pod katerim je še danes dolg jarek, v katerem so domačini prežali na Turke, ko so vdrlj na Koroško. Od tod tudi ime Prežki vrh in tudi Kuhar si je nadel po njem ime Prežihov.

Pod vrhom leži dom Lovra Kuharja, nad njim pa klopa, na kateri je gradil svoja dela. Pogled je odprt proti vasi Kotle, po lepi dolini, kjer je prav iz Voranca zrastle Komunistična partija Slovenije. Njegovo delo je rodilo 1921, prvo slovensko komunistično celico v Guštanju, od koder se je potem komunistična miselnost širila preko Soštanja dalje po Sloveniji.

Pisateljova vdova, gospa Marija je gostom odprla delovno sobo velikega pokojnika, v ka-

teri visi poleg drugih tudi slika njegove matere, po kateri je podedoval svojo veliko nadarjenost, da je lahko dosegel, čeprav je imel le dva razreda ljudske šole, tako izredno visoko stopnjo izobrazbe. V omari leže še z lastnoročnim podpisom podpisane «Solzice», njegovo zadnje deo Zamisel veljke knjige, ki jo je še silno želel dati v svet, pa je odšla z njim v grob. Zaradi tega je tako težko umrl.

Iz novega doma, ki ga je Prežihov zapustil Društvu književnikov, vodi stezica mimo kmečke bajte, v kateri je preživel mladost, v vas. Majhna vasjca so Kotle, 16 hišnih števil, pa vendar je dala v narodnosvobodilni vojni kar 43 žrtev.

V vasi Kotle je danes obdelovalna zadruga, ki nosi tudi ime Prežihovega Voranca, ki je dal pobudo za njeno ustanovitev. Kotnik Beno, Prežihov prijatelj od otroških let do pisateljove smrti, danes poslanec v Zveznem svetu, je postavil temelj tej zadrugi s tem, da ji je dal svoje posestvo.

Slovo od Guštanja

Na vaštem pokopališču so Dolinčani položili na Prežihov grob venec belih telohov in smrečja ter zapeli. Tov. Zorko Jelinčič pa je spregovoril o pisatelju, ki ni bil le glasnik Ko-

«Prežihovinas» v Kolljah, kjer je Prežihov zadnja leta živel in delal

roške, temveč tudi Primorske, kajti trpel je in se boril za vse Slovence, ki so ječali pod nemškimi in italijanskimi pritiskom. Iz emigracije je pisal svojemu prijatelju v Guštanj: «Hodim po Rožu, rojstnem kraju Miklove Zale, srečujem slovenske otroke, ki govore po nemško. Kako me srce boli!» Komunist Kuhar Lovro je bil obenem velik patriot, zaveden Slovenec in vse do svojega konca najožji sodelavec voditeljev današnje Jugoslavije.

Motorni vlak iz Maribora je prišel po Dolinčane. Ves Guštanj se je spet zbral, godba je igrala in Tržačani se kar niso

Prežihov Voranc

mogli ločiti. Tov. Čuk se jim je zahvalil za resnično bratski sprejem, še pesem za slovo in Dolinčani so se odpeljali skozi Savinjsko dolino do Celja in nato zopet proti Mariboru.

V mariborski tekstilni tovarni

V ponedeljek zjutraj je bil ogled velike Mariborske tekstilne tovarne, ki obsega 6 velikih blokov. Nad 5000 delavcev in delavk dela v njej. Delavni kolektiv je prejel za uspehe prehodno zvezno zastavo, ki mu bo te dni izročena. To bo velik praznik vseh, ki prispevajo na svojem področju za uspeh nove Jugoslavije.

Ob prihodu Tržačanov so se zbrali pred tovarno delavci in delavke. Pevski zbor SKUD-a «Slava Klavora» je zapel pesem, pevci pevskega društva «Vodniki» so jim odgovorili v pozdrav nato so si ogledali ves potek proizvodnje blaga od sivega bombaža do končnih produktov. Delo teče nepretrgoma v treh izmenah po 8 ur. Najboljše med njimi delajo na dvanajstih strojih in stko čez 600 m blaga v 8 urah.

V zadrugi kleti

Pred odhodom iz Maribora so si Dolinčani ogledali še Zadrugo klet v Mariboru. Sodi v njej so pa že taki, da bi lahko kar udobno stanovali v njih. E-

den drži 17 tisoč litrov vina! Postavili so nove betonske cisterne, ki so izolirane s steklom, da tako izkoristijo ves prostor v prostranj kleti, ki se vazteza pod trgov.

Dolinčani bi kar najraje ostali ne zaradi kleti, v kateri je spravljeno najboljša vina, iz mariborske okolice, temveč zaradi vsega, kar so videli in doživeli v treh dneh svojega gostovanja.

Nekateri mlajši so se kar odločili, da se vrnejo tja, ne le na gostovanje, temveč na delo, kajti videli so vse možnosti, ki jih ima dela voljan človek za svoj razvoj. Nekaj fantov iz Doline je že v Mariboru v tovarnah, seveda so se držali Dolinčanov te dni in jim pripovedovali, kako delajo, kako se uče, da bodo kmalu postali strokovnjaki v svojih poklelih.

Le tri dni so bili Primorci med severnimi brati. In kakor jim je dejal tov. Viktor ob prihodu: «Govorite le to, kar vidite» - je dovolj, da bodo govorili in ne bodo mogli izraziti vsega kar čutijo, od izrednega gostoljubja vseh, s katerimi so prišli v stik do velikih industrijskih objektov, ki so jih videli.

Slovenija - del socialistične Jugoslavije se jim je vtisnila v srce in ponosni so, da so verovalj vanjo.

GLISTAVOST MODA

Da je v zadnjih letih glistavost vedno pogostejša, se ne smemo čuditi. Slabe higijenske razmere in zmanjšana telesna odpornost zaradi nezadostne prehrane v letih vojne ter kopičenje ljudi na majhnem prostoru zaradi vedno večjega pomanjkanja primernih stanovanj so predvsem vzrok razmnoževanju črevesnih zajedalcev.

V naših krajih sta razširjeni zlasti dve vrsti črevesnih parazitov, ki povzročata glistavost, in sicer navadna glista in pa črviči. Navadna glista živi v zgornjem delu tenkega črevesa. Samec meri 16 cm, samica pa je dolga okrog 25 cm, telo je podobno svinčniku in je okroglo oblike. Okužimo se, če uživamo hrano, ki se je onesnažila z jajčeci glist in je nismo prekuhali. Za posebno okužljivo veljajo razne vrste solat in vrtnih jagod ter tista zelenjava, ki raste na zemlji, ogojenti s človeškimi

fekalijami. V človekovem želodcu se razvijajo iz jajčec ličinke, ki prebodejo ostenje ter pridejo po krvnem obtoku v srce in pljuča, kjer predro pljučne alveole ter prispejejo po dihalnih poteh v žrelo, in od tod zopet v prebavne organe — želodec in črevesje. Potovanje ličink skozi pljuča navadno ne povzroča nobenih težav, le pri izredno velikem številu ličink pride lahko do bronhitičnih ter pljučnici podobnih komplikacij. Ličinka se končno naseli v tankem črevesu, kjer se razvije v glisto. Število glist v tem predelu črevesja znaša čisto po več sto. Pogosto se živijo gliste v nerazrešljivih klobučih, kar povzroča razne komplikacije. Zgodijo se pa tudi, da pride parazit v žolčna izvedila in izzove lahko žolčnim kamnom podobne napade. Glistavost povzroča čisto tudi črevesne katarje, hujšanje in bledico, pri glistavih otrocih pa opazamo čisto božjasti podobne napade. Pri vsem tem pa moramo omeniti, da glistavost pri nekaterih ljudeh ne povzroča nobenih težav in jo po navadi le slučajno odkrijemo.

Najuspešnejše zdravilo proti navadnim glistam je santonin. Dajati ga ne smemo na prazen želodec. Pri zdravljenju s santoninom moramo skrbeti za redno odvajanje, da ne nastopi zastupljenje. Dobro domače zdravilo so bučnice. Teden dni jemljemo zjutraj na tešče 80 do 100 bučnic, dve uri na to pa uživamo odvajalno sredstvo.

Trdovratno, in neprijetno glistavost povzročajo glstice ali črvički, ki jih učeno imenujejo oksituri. So to 3 do 6 mm dolge, nitkam podobne gliste. Samica je nekoliko večja kot samec. Ta parazit je najpogostejši zajedavec človeka ter živi v slepem črevesu ter danki, in sicer v izredno velikem številu. Ponoči zlezajo samice iz danke, kar povzroča neprijetno srbenje, in zlezajo izven danke na koži po več tisoč jajčec, v velikosti 0.05 mm. Samica kmalu nato pogine. Ves proces se dogaja ponoči in neznošen srbeč občutek kratki bolniku spalnec. Če se človek na teh mestih, kjer so jajčeca, praska, dosepe jajčeca pod nohte in od tod zelo lahko v usta, želodec in črevo, kjer se razvija nova generacija glist. To je vzrok vedno novim okužbam in seveda mnogokrat tudi vzrok brezuspešnega zdravljenja. Jajčeca so pa tudi v prahu, zaradi česar je jasno, da se lahko okužimo, če vdihavamo tak prah.

Če hočemo preprečiti ponovne infekcije, moramo skrbeti za strogo čistočo, posebno pa za temeljito čiščenje rok in nohtov po vsakem opravljanju telesne potrebe in pred jedjo, in sicer pri vseh družinskih članih. Kot domače zdravilo uporabljamo česen, katerega zaužijevamo, otroke pa klistiramo teden dni z vodo, v kateri skuhamo po eno olupljeno glavico česna. Tudi raztopino ene žlice svinčenokislje glime v pol litra vode lahko uporabljamo za klistire. Razen tega priporočajo uživanje nasitnega korenčka, zelene in kislega zelja.

T. P.

Dr. S. S.

S preprosto vzetim vzorcem močno pozitiviz plazmo

E. G. iz Bazovice: Star sem 45 let in skoraj dve leti bo, odkar sem zbolel; v trebuhu in želodcu me je močno peklo in zdravnik je ugotovil, da imam otelka jetra in visok pritisk krvi. Vzel mi je pol litra krvi, od tedaj sem pa zelo živčen. Nek specialista za živčne bolezni mi je našel 180 stopinj krvnega pritiska in ugotovil, da imam bolno ščitno žlezo. Poslal me je 7 krat pod električne žarke in napravili so mi tudi metabolismem. Kljub različnim injekcijam in zdravilom, me še vedno mučita živčnost in v glavo mi silij kri. Ze dve leti uzivam le lahko hrano in ne pijem alkoholnih pijač. Sedaj imam 135 stopinj krvnega pritiska, toda rad bi vedel, zakaj sem se zredil kar za 10 kg.? Vsako delo me hitro utruji in tudi v ušesih mi vedno šumi.

Odgovor: V vašem opisu manjkajo nekateri važni podatki, brez katerih vam ne morem dati točnega odgovora. Koliko je znašal vaš metabolismem? Navedite vsaj številko zadnje preizkušnje! Kaj razumete pod besedami: električni žarki? Ste mogoče mislili električni shock?

Zalostna Milka: Stara sem 22 let in prosim, da mi svetujete, kako odpravim nezaželene diačice na obrazu. Večkrat slišim, da se mi ljudje za hrbtom posmehujejo.

Odgovor: Preveč si jemljete k sreči opazke ljudi, ki se pač zabavajo s

NASVETI in odgovori ljudskega zdravnika

tem, da svojega bližnjega kritizirajo. Če niste pretremne polti, si diačice samo pobeliste s peroksidom (acqua ossigenata). Če se jih pa prav hočete iznebiti, poiščite si električno dezilacijo — ni pa trajna ta dezilacija, kakor tudi druge ne, ki jih napravimo s kemičnim procesom. Če diačice na obrazu niso predolge in pregoste, jih kar pustite pri miru, saj dajo tudi one ženi večjih svoj čar.

Z. S. iz Trsta: Stara sem 45 let in skoraj vsako jutro in večkrat tudi ponoči imam močne bolečine v hrbtu, tako da se mi zdi, kot da bi se mi kaj trgalo, ko se premikam. Ko vstanem, mi počasi vse mine. Tudi roke mi zaspijo zjutraj, ko pa jih premikam in masiram, mi odleže. Vljudno prosim za nasvet.

Odgovor: Motnje, ki jih opisujete, povzročata slab krvni obtok, ki se prilega pojavljati navadno po 40. letu. Hranite se pretežno z zelenjavo in sadjem, opustite črno kavo in alkoholne pijače, skrbite, da se redno izčistite in ne hodite spat s polnim želodcem.

Duh po sveži barvi v na novo prepleškanem stanovanju odpraviti, ako vržeš na žerjavico pest suhih brinovitih jagod.

Nasveti

Občutiljive nohte namakaj nekaj večerov v mlačnem oljnjem olju.

Ako namakaš orehe v mrzli vodi, jim kožico z lahkoto snameš. Taki orehi niso grenki in imajo izvrstno okus.

Da se ti rozine v testu ne vdoro na dno, jih premešaj v pšenični moki

Gnat je zelo sočna, ako priliješ pri kuhanju vodi dobrega žilnega žganja. Slabotne sobne rastline okrepiš, če jih zaliješ z vodo, v kateri si raztopila nekoliko kafe v prahu.

Če si čistila madeže z amoniakom, je dobro, da si po uporabi oplahneš roke z vodo in kisom.

Ako ne moreš odložiti steklenega zamaška, segrej vrat steklenice z vrečalicco.

Drobec stekla, ki se ti je zapičil v roko ali nogo, izveličeš, ako na prizadeto mesto trdno pritisneš gorak (ne vreč!) pečatni vosk in ga nekaj časa tako držiš. Ko ga odločiš izdereš iz kože tudi steklo, ki se je zadržalo v vosku.

Sledi šivov pri obleki, ki si jo razširila, odpraviti, ako jih dobro zdigneš z mešanico enakih delov bencina in amoniaka, potem pa polička preko ovlažene krpe z zelo vročim likalnikom.

Za dobro govejo juho odmeri toliko krožnikov vode, kolikor je oseb, ter dodaj še dva krožnika, ker se voda pokuha.

Orumenčilo povoščeno belo platno najprej umij, potem pa izpostavi soncu, da ga obeli.

Povoščena platna ne smeš nikoli preganiti, ker popokajo.

Barve preprog osvežiš, če jih skrtaš s vodo, v kateri si raztopila žlico boraksa.

Nove parkete moraš vsak dan brisati z mehko krpo, enkrat na teden pa poločiti s ščetjo. Zamazana mesta odrgni z železnimi opilki, namaži s pasto in izloči z mehko krpo.

Ako hočeš imeti vedno čista okna, jih vsak dan obrisi s suhim časopisnim papirjem.

Ako hočeš brez težave razrezati mehak kruh in toplo pecivo na tanke koščke, ogrej nož v vročji vodi.

Sveča bolje gori, če natresemo okrog stenja malo soli.

Jajčne madeže odstraniš, če pustiš, da se posuše, nato zmaneš in očistiš z milnico.

Vonj rib odstraniš s posode, ako jo zargneš s kuhinjsko soljo.

Lahke rane lahko razkužiš s prevreto osoljeno vodo.

Motna stekla očistiš, če jih umiješ s kisom in soljo.

Mlečne madeže odstraniš z oblike, kadar so še sveži, s čisto vodo.

Da se ti mleko ne zasiri, vrzi vanj, preden ga skuhaš, noževo končico bikarbonata.

NEKAJ O MEDU

Med je naravna sladka snov, ki jo proizvajajo čebele iz rastlinskih sokov. Rastlinski med je prozorna, gostotekoča snov, svetlo do temno-rumene barve. Glavna sestavina medu je invertni sladkor. Tega je v medu 70 do 80 odst. Invertni sladkor je namreč naravna mešanica grozdnega in sadnega sladkorja. Nadalje je v medu okoli 20 odst. vode. V manjših količinah pa nastopajo v medu še beljakovine, gumijaste snovi, dišave, barvila, vo sek, rudninske in še druge snovi. Ako hranimo čebele z običajnim, kuhinjskim ali pesnim sladkorjem, bo vseboval med preko 10 odst. pesnega sladkorja.

Vendar pa ni v prodaji vedno pristni, naravni med. Mnogokrat dobimo v trgovini namesto naravnega medu le umetni med. Tega izdelujejo iz raztopine pesnega sladkorja. Če dodamo raztopini pesnega sladkorja zelo razredčeno kislino, se bo ta pretvoril v invertni sladkor. O tem se lahko prepričaš z naslednjim poskusom. V enem litru tople vode raztopi pol kilograma običajnega sladkorja. Med stalnim mešanjem dodaj raztopini sladkorja pol grama mlečne kisline. To lahko kupiš v lekarni. Raztopino uparjav nad plamenom toliko časa, da bo preostala le ena tretjina prvotne sladkorne raztopine; ko se ohladi dobimo rumenkasto, vlečljivo snov, vmetni med.

Mnogokrat je umetni med tako dobro izdelan, da ga ni izvešba. Ni strahotnijaki ne morejo razlikovati od naravnega medu.

Med je odlično hranivo ter ga zato priporočamo predvsem otrokom. Vendar pa moramo biti pri uživanju meda previdni. Med namreč olajšuje razvoj in razširjanje raznih bakterijskih pojavov. Za

bakterije je med odlično hranivo. Zato si moramo po uživanju medu zelo dobro izprati usta, da se ne bi na ostankih medu naselile in razmnožile razne bakterije.

Kot lahko odvajalno sredstvo ga uporabljamo predvsem pri otrocih. Rabimo ga tudi pri obolenjih ust, grla, jezika.

MP

Domača sredstva za nego kože

Naše babice gotovo niso poznale toliko krem, kakor jih poznamo moderne žene. Pa so bile tudi one rade lepe in so prav tako rade posegale za lepimi pripomočki, ki so bili tedaj veliko bolj naravni kakor dandanes. Tak pripomoček, o katerem lahko bereš v zelo starih lepinskih nasvetih, je deževnica. Da, prava pravcata deževnica. Saj si gotovo že slišala, kako ugodno vpliva na polt, ki postane po njej mehka in žametna. Če pa dodaš deževnici še druge hranilne snovi, njen učinek še povečaš.

Ako imaš suho utrujeno kožo pa poskusi z nasvetom, ki ti ga bomo dale; videla boš, da bo tvoja koža postala veliko bolj voljna. Kadar dežuje, ujemi dragocene dežne kaplje v lonček in si nekaj večerov zapovrstjo (tri do štiri dni, da se voda ne zasmradi, posebno poleti) pripravi iz nje hranilno akremo. Vzemij veliko žlico deževnice, prav tako žlico surovega mleka in pomarančnega soka (lahko uporabiš tudi sok paradiznika, kumaric, grozdja, kakrščen je pač letni čas) in si s to tekočino dobro namaži umit obraz. Pusti, da se tekočina na koži sama posuši.

NASVETI

VEČERJA

Prečladi 20 dkg kuhanega krompirja, dodaj i jajce, ščepec soli in nekoliko sesekljane peteršilja. Dobro zmešaj in izoblikuj testo v eno samo polpeto, ki jo peci na maslu toliko časa, do dabi zlatorjavo barvo. Daj na krožnik in jo potresi sčebulo, ki si jo narezala in ocvrta na maslu.

Postrezi z rezinami surove ali kuhane gijati.

MRZEL PUDING IZ ZDROBOVE KASE

Razredči zdrobovo kaso 2 mlekom in dobro premešaj, postavi na ogenj, dodaj sladkorja, vanilije, nastrgane čokolade ter zmleste mandlje. Kuhaj približno 15 minut ter prideni potem še tri sneg iz 2 beljakov. Vlij nato v šalice, ki si jih splahnila z vodo in postavi za nekaj ur na hladno.

VAMPI NA FRANCOSKI NACIN
Kuhaj očiščene vampe najmanj tri

za
tržaško
kuhinjo

ure, nato jih kakor običajno razreži na listke. Vzemij kožico, pokrij dno z eno vrsto prekajene slanice, polagaj nanjo rezine korenja, sesekljane peteršilja, kak listič materine dušice in lovorja, 2 nageljnovi žbici in strok česna: pokrij nato z vrsto vampov. Tako delaj, dokler ne napolniš posode, zadnja vrsta naj bo spet iz slanice. Polji s pol kozarca juhe, dobro pokrij s pokrovom in peci v pečici do 3 ure. Ponudi še toplo.

Ce imaš privihnan nos, si omlisi tole pričekso, ki ti bo brez dvoma pristojala.

JAROVIZACIJA

Besedo «jarovizacija» pogosto srečamo v našem strokovnem časopisu. Kaj pomeni v naprednem kmetijstvu? Sama beseda nam ni tuja. Marsikateri kmet se sprašuje če ima mogoče kakšno zvezo z jarmi posevki (jara pšenica, rž, oves itd.) Jarovizirati seme pomeni, pripraviti ga s posebnimi postopki, da se iz njega razvije rastlina dosti prej kot v normalnih razmerah. Jarovizacija semen skrajša vegetativno dobo vsaki rastlini, torej tudi vsem poljedelskim kulturam. Kako je prišlo do «jarovizacije»?

Da nam bo popolnoma jasen po- tek «jarovizacije» semen, je potrebno objasniti naslednje ugotovitve v zvezi z razvojem in rastjo rastlin.

Iz semena se pod določenimi pogoji (toplota, vlaga) razvije rastlina. Moramo pa razlikovati rast rastline same od razvoja.

Iz semena požene nova rastlina, ki raste zaradi tega, ker se v listju in stebelu iz hranilnih snovi, ki jih rastlina dobiva iz zraka, (ogljikov dvokis) in iz zemlje (rudninske snovi in voda) tvorijo škrob (žitarice, krompir), maščoba (oljnatne rastline in sladkor (sadno drevje in sladkorna pesa).

Vse omenjene snovi se lahko tvorijo pod določenimi pogoji. Potrebna so odgovarjajoča tla, vlaga in toplota. Nato so še potrebne nekatere lastnosti, ki jih rastlina tudi lahko podeduje, kakor značilnost vrst, odpornost proti boleznim, večja ali manjša zgodnjost itd. Ko pripravimo rastlina dovoljno količino določene organske snovi, dokonča svojo rast, ne pa razvoja. Razvijati se šele začne, ko ustvarja cvetje in sadove. Torej nista rast in razvoj enaka pojma. Če so pogoji za rast in razvoj rastlin neugodni, lahko raste, se pa pri tem popolnoma ne razvije — torej ne da zaželenega sadu (pridelka). Vzemimo kot primer pšenico in to zgodnja vrsta amentana. Če sejemo to jeseni, zraste pravilno in se popolnoma razvije, kar pomeni, da požene klas in torej obrodi. Če sejemo mentano spomladi, lahko prav lepo zraste, (ima lepo steblo in listje) a ne obrodi. Zakaj? Prav lahko je dokazati, da mora biti v prvi dobi nje razvoja za določeni čas podvržena nizki temperaturi. Le tedaj tore, de preide rastlina to razvojno periodo nizke temperature in nato višjo temperaturo, preide po končni rasti v dokončno stopnjo razvoja — do formiranja cvetja in klasja.

Kako preprečimo bolezen pri živini

(Nadaljevanje iz prejšnje številke)

Pepel (lužina). Lužino pripravimo tako, da kuhamo v vodi pepel (vloženo v vrečko) hrastovega ali bukovega lesa 1/2 ure. Na 20 lit. vode 1 kg. pepela. To raztopino uporabljamo, dokler je še vroča za razkuževanje in pranje raznih predmetov.

Kloro apno je znanó razkuževalno sredstvo. Uporabljamo ga v 15 odst. raztopini (100 lit. vode 15 kg. klornega apna) kot apno. Deluje le, če ga uporabimo takoj, čim je pripravljeno.

Formalin. Močno razkužilo, ki ga rabimo pri pojavu vranjénega prisada, tako da s to tekočino pokropimo vse židove, strop in pod ter vse predmete, ki so prišli v dotikó bolne živali. Eó škropljenju moramo prostor hermetično zapreti, da strupeni plin, ki se razvija, zaja-me ves prostor. Plin je zelo ne-varen za ljudi in živali in zato moramo prostore po razkuženju dobro prezračiti.

Kreolin in ližol sta močno dišeči razkužila. Uporabljamo ju v 5 odst. raztopini. Paziti moramo, da niso v prostorih, kjer ju uporabljamo, živali, da se ne navzamejo slabega duha.

Toplota. Ne smemo pozabiti na znano razkužilo: toploto. Vse železne predmete lahko razkužimo z oganjem manj vredne predmete (cunje in drvene predmete) pa je najbolje, da jih sežgemo. Tudi z vročo vodo uničimo sigurno vse kali nalezljivih bolezni.

Ruski učenjak Lisenko, ki je globoko preučeval te pojave pri žitaricah, naziva ta proces — jarovizacija. Naravni proces jarovizacije pri pšenici n. pr. traja 5-6 mesecev. Kaj to pomeni? Pšenico sejemo jeseni, ko je še dovolj gorkota, da seme skali in da se ukorenini. V višjih predelih ostane pšenica v tem stadiju razvoja do meseca marca - aprila. V aprilu in maju začne ponovno rasti in končno dozori (julija). Je mar potrebno, da ostane pšenica toliko mesecev podvržena nizki temperaturi?

Lisenko je ugotovil, da zadostuje, da podvržemo na poseben način pripravljeno seme pšenice 30-40 dni pred setvijo (spomladi) nizki temperaturi (o — 5 stopinj C.) razvilo in dozorelo bo enako kot pšenica iste vrste, posejana jeseni (oktober). Pri pšenici skrajšamo torej vegetativno dobo od 8 na 3-4 mesece.

Kako se praktično izvaja proces «jarovizacije»

Praktični proces «jarovizacije» obstoji v tem, da določeno seme (jaroviziramo lahko različne vrste rastlin) ovlažimo in ga držimo v topli sobi, dokler ne skali. Seme prenesemo nato v drugi prostor, kjer je temperatura dosti nižja ali višja (odvisno je od vrste rastline). Tam ostane določeni čas do setve.

Ves čas «jarovizacije» moramo paziti, da ostane ta temperatura in vlaga stalni. Po «jarovizaciji» moramo seme takoj posejati. Pri nekaterih rastlinah po kalitvi temperaturo zvišamo, pri ostalih pa znižamo; odvisno je pač od vrste rastlin.

Vzemimo nekaj primerov: Omenili smo, da moramo pšenico pred setvijo «jarovizirati» na ta način, da seme predvsem dobro ovlažimo (namočimo), tako da odstotek vlage, ki je pri pšenici približno 13 odst. zvišamo na 45-50%. To dosežemo, če seme trikrat v presledkih 6-7 ur ovlažimo v mlačno vodo. Temperatura kalilnice mora biti 10-12 stopinj C. Približno 12 ur potem, ko smo zadnjič navlažili, prične seme kaliti. Čim pa to nabrekne in opazimo, da se že v notranjosti razvija novo življenje, moramo s kaljenjem prenehati. To dosežemo, če prenesemo seme v prostor, kjer ne sme biti več od 0-5 stopinj C. V primeru, da se temperatura mase (semena) dviga, jo znižamo na ta način, da seme večkrat premešamo in razgrnemo bolj na redko. V hladnem prostoru ostane seme 30-40 dni.

Popolnoma drugačen je proces «jarovizacije» jarih žitaric (oves, ječmen). Te moramo po kalitvi (praz proces je tak kot pri pšeni-

ci) prenesti v prostor, kjer je 20-30 stopinj toplote. Tudi koruzo lahko «jaroviziramo» takole:

Seme ovlažimo (30 litrov vode na 100 kg. semena) v presledkih približno 10 ur in ga držimo v sobi, kjer je 10-15 stopinj toplote. Ko skali, ga prenesemo v sobo, kjer ne sme biti manj kot 20 stopinj toplote. Da seme ne skali ali da ne spleni, ga moramo večkrat premešati.

Na gospodarski razstavi v Kopru smo imeli priliko videti drugi predelek krompirja iz semena istega leta. Postopek «jarovizacije» se malo razlikuje od procesa «jarovizacije» pri pšenici.

Gospodarski pomen «jarovizacije» je naslednji:

1. Jarovizirano pšenico lahko sejemo v tistih predelih, kjer je ni mogoče sejati kot ozimino, zato da ne pomrzne.

2. Z «jarovizacijo» nedomestimo pravočasno setvi, ki je nismo mogli izvršiti zaradi vremenskih razmer (deževno vreme, mraz, suša).

3. Z «jarovizacijo» in to je pri nas zelo važno, skrajšamo čas razvoja (vegetativno periodo) rastlin, tako da te lahko zrastejo in obrodi-jo pred kritično periodo v razvoju rastlin (n. pr. pri nas suša, na Kra-su jesenske zgodnje slane itd.).

4. «Jarovizacija» je pomembna pri križanju rastlin (n. pr. heterozna koruza), ki zajema v naprednem kmetijstvu vse večji obseg.

Se več. Tobačni izvleček n. pr., ki ga uporabljamo proti raznim ušem je tako različen po kakovosti, da nikdar ne vemo, v kakšnem razmerju naj ga mešamo z vodo, da bomo zanesljivo z njim uničili škodljivce. To kar velja za DDT preparate in tobačni izvleček, velja tudi za drevesne karbolneje in še nešteto drugih škroplilnih sredstev.

Vsi dobro vemo, kako je težko pre-pričati kmeta in ga pripraviti do škropljenja, ker se boji, da se mu pose- ne bo izplačal. Z druge strani ima mogoče bridke izkušnje s slabimi škroplili. Večkrat je krivo, da kmet ne uporablja in ne pripravlja pravilno določenega škroplila. Tudi ne o pravem času, vendar je pri škroplil- lu katere koli vrste, ko pride v nov kraj priporočljivo, da ga preizkusijo kmetijski uradi ali odseki.

VEČ POZORNOSTI pri nakupu škroplilnih sredstev

Naši kmetje se pritožujejo, da jim različni škodljivci in bolezni uničijo pridelke. V borbi proti tem posegajo po raznih škroplilnih sredstvih, ki jim jih nuriijo tržišča. Izбира je res tako velika, da kmet večkrat ne ve, kam poseči. Težko se mu je odlo-čiti za eno ali drugo sredstvo, posebn- tedaj, ko vidi v prodajalnah več preparatov za pobljanje enega in iste- ga škodljivca ali bolezni.

Se nanekaj moramo opozoriti naše kmetje. Večkrat dobimo v prodajalnah škroplilna sredstva inozemskega izvora. Ta so se morda res izkazala kot izborna v tujini, nihče pa nam ne zagotovi, da isto sredstvo enako učinkuje tudi pri nas. Inozemska sredstva večkrat izdelujejo tudi domače tovarne ali vseeno ostane opravi-čen dvom, da je domači izdelek istoveten z inozemskim. Ko je bilo govora o umetnih gnojilih, hranilne snovi, ki so gnojilo neke vsebuje. Enako je pri škroplilnih sredstvih. Tovarne in prodajalne nam mora-jo jamčiti, da je strupa, ki je v škroplil- lu, res določena količina. Potrebno je jamstvo (garancija) o gostoti ali jakosti sredstva in kar je še bolj važno, jamstvo o delovanju sredstva proti določenim škodljivcem ali boleznim. Na tržiščih vlada konkurenca; tovar- ne in trgovci tekmujejo, kdo do več prodal in pri tem zaslužil. Da trgovci bolj počeni proda in s tem pritegne kupca, lahko modificira. V teh primerih moramo paziti na kvaliteto in

ne na ceno. Vzemimo n. pr. DDT pre- parate. To so prošla ali škroplila brez- dvomno najboljša og vseh do sedaj uporabljenih insekticidov (sredstva za uničevanje vseh insektov). Kmetje posegajo za temi sredstvi v vse več-ji meri. Na tržišča prihajajo DDT preparati (tekočina ali v prahu). Cene so različne in ravno zato mora kmet paziti, če se mu splača, kupiti tisto, ki stane manj. Večkrat se izplača kupiti dražje škroplilo, če vsebuje visoki odstotek koristne snovi. Odstotek n. pr. v DDT preparatih znaša og 8 do 15 in

LUCERNA ALI VEČNA DETELJA

Lucerna ali večna detelja je iz- med vseh detelj najvažnejša za de- teljišča. Nobena detelja ne daje to- liko pridelka kakor lucerna in no- bena razen ekspanzote ni bolj traj- na in trpežna glede na sušo.

Lucerna najbolj uspeva v globokih, toplih tleh, ki ne zadržujejo v spodnjih plasteh vlage. Lucerne ne smemo nikdar sejati na preorano deteljišče. To smemo storiti šele po desetih letih, ko se je zemlja odpo- čila. Opuščena deteljišča je treba čimprej preorati, zasejati jih z dru- gim pridelki ali pa jih spremeniti v travnike. Zelo napačno je puščati deteljišča da se sama zaledenijo. Iz opuščeni deteljišča nastali travniki so zelo malo vredni, ker vsebujejo

veliko malovrednih trav in dosti ši- rokolistnega trpotca, ki zavzema mnogo prostora.

Njivo, ki jo želimo posejati z lu- cerno, je najbolje, da že jeseni glo- boko preorjemo. Če potem spomladi zaradi plevla ozeleni, jo pred set- vijo ponovno preorjemo in pobrana- mo.

Lucerna ne trpi svežega hlevske- ga gnoja, zato izberimo za lucerno ono njivo, ki smo jo v prejšnjem le- tu najbolj pognojili. Zelo dobro uspeva lucerna na zemljiščih, na katerih smo jeseni pridelali strniščno repo.

Lucerno sejemo konec tega ali v začetku prihodnjega meseca, kadar ni več nevarnosti za glano. Če lu-

razen dusika vse važne hranilne snovi, ki so potrebne v prehrani rastlin.

Pepel je izvrstno gnojilo za trav- nike in deteljišča. Vsak kmet se je gotovo prepričal o njegovem de- lovanju na starih, izčrpanih in z malo om obraslih travnikih. Po gno- jenju s pepelom začne bujno rasti detelja. Zaradi velike vsebine ka- lija se posebno dobro obnese pri krompirju, pesi in ostalema kore- nju. Z uspehom ga uporabljamo pri fižolu in grahu.

Pepel trosimo pozimi in zgodaj spomladi. Lahko pa ga uporabljamo v vsakem letnem času brez škode.

Do sedaj smo poudarjali le vred- nost pepela zaradi njegovih hranil- nih snovi, ne smemo pa pozabiti na njegovo zelo važno vlogo pri iz- bolšanju fizične strukture terena. Pepel rahlja težka ilovnata tla in s tem poveča njih rodovitnost.

Trosimo ga na ha 10-15 q, lahko pa ga uporabimo tudi več.

Brananje, osipanje in gnojenje pšenice

Brananje je eno najvažnejših opravil, ki ga moramo izvršiti takoj ob začetku pomladi na njivah, kjer raste pšenica. Skorjo, ki je nastala preko zime, razdrobimo z brano, kar pospešuje razkroj gnojilnih snovi in kar olajša tudi dostop vode v zemljo.

Z brano tudi najlaže zamorimo razne škodljive rastline. V tej dobi se njihove korenine niso še zarile globoko v zemljo, kakor pšenične, zato jih z brano prav lahko izru- vamo.

Brananje ima tudi to ugodno po- sledico, da požene iz enega zrna več stebel. Z zobni brane namreč ranimo ali prelomimo vršičke pš- eničnega stebela, tako da je potem pšenica prisiljena pognati več dru- gih stebel.

Brananje pšenice pri nas ni pre- več v navadi. Prav priporočljivo je brananje takrat, ako smo posejali med pšenico tudi deteljo. Za take njive pa moramo uporabljati bolj lahke brane, da nam ne spravijo deteljnega semena pregloboko v zemljo. Po brananju moramo pšeni- co nekoliko potlačiti s posebnimi valjarjem, da tako pokrijemo kore- nino z zemljo. Tašno valjanje je po- sebno primerno pri lahki, peščeni zemlji.

Pšenico, ki jo sejemo v vrste, mo- ramo osipati s posebnimi stroji. Branamo, osipavamo in valjamo ta- krat, ko se zemlja prične na vrhu sušiti. Istočasno s temi deli opravlj- mo tudi vršno gnojenje, tako da raztrosimo nitrat.

Dušično ali vršno gnojenje poži- vi žitne posevke, da se bohotno raz- rastejo. Množina nitrata, ki je po- trebna za površino 1000 kv. m., zna- ša od 10 do 15 kg. Trosimo ga v treh obrokih, in sicer v presledkih od 10-14 dni. Pripomniti pa moram, da bo čutili ugoden vpliv nitrata posebno na onih posevkih, ki smo jih jeseni dobro pognojili s fosfatni- mi umetnimi gnojili. Preden potro- simo nitrat, ga zdrobimo in pomeša- mo s finim peskom ali zemljo, tro- simo ga kadar ni vetra in kadar je pšenica suha, to je, kadar je nista omočila niti dež niti rosa. Mokro pšenico bo nitrat ožgal!

cerno prezgodaj vsejemo, traja dol- go, dokler skali in v tem času se njiva zaplevi.

Posejamo lucerna je zelo podvrže- na plevelu. Da se plevel ne razširi, posejemo med lucerno nekoliko ječ- mena ali ovsca, ki ga pa moramo po- žeti prej, preden dozori. Za setev potrebujemo 4 kg semena na vsakih 1000 m² površine. Kdor rabi manj semena, ne bo imel lepega detelji- šča, ker redka detelja postane kaj rada lesena. Da bo krma za živino bolj zdrava, posejemo med lucerno tudi trave. Najboljši sta zato še francoska pahovka (travulja) in angleška ljuljka. Trav zasejemo to- liko, da zavzamejo petino površine vsega deteljišča.

Seme lucerne mora biti mlado in čisto plevla. Zlasti ne sme vsebo- vati predenice, ki je najhujši so- vražnik detelje. Pri nakupu ne smej- mo gledati toliko na ceno, kakor na kakovost semena. Seme lucerne je rumenorjavkasto, podolgovato in skoraj fižolaste oblike. Mlado seme je vedno svetlo kakor staro.

Seme lucerne pridelujemo lahko tudi doma. Zato deteljo samo en- krat pokosimo, nato pa jo pustimo rasti, da gre v seme. Ko je detelja dozorela, seme osumkamo, očistimo in ga shranimo na suhem prostoru, kjer naj bi tudi varno pred mišmi.

Vsako jesen moramo lucerno ostro pobranati in pognojiti s su- perfosfatom in poapneniti. Gnojenje z dušičnimi gnojili ni potrebno in utegne biti še celo škodljivo, ker preveč pospešuje rast trav.

Lucerna daje v prvem letu dve košnji in pozneje do petega leta po štiri do pet košenj. Po petih do sed- mih letih postane deteljišče redko. Tedaj je najbolje, da ga preorjemo.

PREMIERA „KOBILIC“

Dokaz ustvarjalne sposobnosti našega gledališkega kolektiva in njegovih posameznih članov

III. dejanje. Zadnji razgovor Horacea Giddensa (Rado Nakrst) z lastno ženo Regino Hubbardovo (Nada Gabrijelečeva). Regina mu ne pomaga pri njegovem srčnem napadu, ko mu stekleničica z zdravilom zdrzne iz rok.

Premiera «Kobilic» Hellmanove, ki se je vršila v petek 10. t. m., me je ponovno, kot marsikatera izmed prejšnjih, iznenadila, toda ta še v mnogo večji meri. Delo samo na sebi, ki prikazuje pestro gomazeno življenje in žive ljudi z njihovimi značajni in temperamenti, z njihovimi strastmi, prizadevanji in mnogovrstnostjo obnašanja, je pripomoglo s svojo življenjsko neposrednostjo, kljub težavnosti ustvarjanja takih ljudi, da so igralci dali vse iz sebe in postavili pred nas življenjsko verjetno, celotno zaokroženo in izrazite like. Pričakovani sem sicer mnogo, saj smo do našega SNG postali že zelo zahtevni, toda že ko se je prvič dvignil zastor in so igralci v okviru inscenacije, ki je dobro prikazala okolje ustrežajoče dobi okoli leta 1900, spregovorili prve besede, nas je že ta inscenacija zelo zelo prijetno presenetila zaradi svoje smiselnosti, homogenosti, stilstnosti in verjetnosti. Dejanje se je razvijalo brez zadržanosti ali hlastanja.

Igra nam prikazuje strasti, želje do bogastva in do vladanja, zaradi katerih so ljudje pripravljene goljufati, krasti in tudi ubijati. Vse to se gnete naprej in naprej brez konca. Kdo izmed teh ljudi bo drugega dokončno prevaril in požrl, naj ta drama ne pove, pa to za nas ni niti važno, saj gre le za načelo, ki je posebej in značajnih Regine, Bena in Oscarja in Leona iz rodbine Hubbardov. Temu načelu nasproti stoji načelo dobrote, pravice in resnice, ki ima svoje zastopnike v Aleksandri, v Birdie in v obeh zamorcih Addie in Calu. Polagoma raste v Aleksandri zavest, da mora biti odpor proti krivici hoten in zavesten, pri Birdie se sploh ta zavest ne pojavi in pri Budeh, kot sta oba zamorca, se bo pa šele pojavila nekdanja poznanje.

V tej igri nastopajo Hubbardji in sicer sestra in brata Regina, Ben in Oscar ter Oscarjev sin Leo. Ta družina je pravo leglo brezobzirnežev, cinikov, ljudi, ki jim je edina strast bogatstvo in uživanje bogastva. Vsi odrasli člani družbe so preračunljivi, zlitni, pretkani, poznajo drug drugega, vedo, da imajo pričakovati koristi od svojih ljudi le tedaj, če oni sami tem ljudem prinesejo korist. Vodi nekako to družino Ben. On računa hladno in tudi če trenutno popusti družabniku pri kupčijski igri, ker ga je ta pač k temu primoral, zna sprejeti to relativno zgubo, v kolikor pač nekaj ne dobi, vendarle pa od svojega nič ne založi, z nekoliko robotnim humorjem; on se pač ne mara kregati in razburjati. To je preračunano na njega samega, ker ga prav gotovo nič ne briga, če se kdo drugi razburja. To vlogo je igral Jože Babič. Ustvaril je v tej figuri povsem nekaj novega in živega. Predruščil je popolnoma svoj obraz, svojo postavo, svojo hojo, vse svoje kretnje in svoj glas. Bil je približno 55 letni Ben takega kova, kot sem ga pravkar opisal. V tem je moč igralca, da zataji svojo in da postavi na oder neko drugo osebnost in da je pri podajanju svojih likov mnogovrsten in da da vsakemu primerno in ustrezno zunanjo in notranjo podobo. Moral sem prav dobro prisluhniti in le s težavo sem zaznal skozi to masko Babiča, pa naj bi bilo tudi v glasu samem. Saj navadno igralca najlaže prepoznamo po glasu. Ta njegova vloga je zame najboljša od vseh njegovih, kar jih dosedaj poznamo.

Prav tako je bila tudi Nada Gabrijelečeva v svoji vlogi Regine doslej najboljša, vsaj kolikor jo poznamo v Trstu. Regina je hinavka, ki zna biti priljudna, ko je treba, je pa do dna zlobna in povsod išče le svoj interes. Pa le privre na koncu igre prav na rahlo tudi v tej ženski človeško čustvo na dan in sicer do lastne hčerke. Pa jo le prav rahlo zadene in brez težav se loči od Zan. Njena zloba gre do zločina in višek v svoji igri je dosegla v tretjem dejanju v prizoru, ko je škodoželjno, strupeno, cinično opazovala moža, kako se zviža v smrtnih bolečinah

in ko mu ni hotela dati zdravila, ki bi mu podaljalo za kratek čas življenje, ker je njen interes po njenem mnenju zahteval njegovo smrt. Do podrobnih potankosti je izoblikovala tako figuro.

Stane Raztresen je izoblikoval zopet nov človeški značaj. Soustvarjalno je po zamisli, pisateljice ustvaril Oscarja. To je človek, ki je vreden svojega brata in svoje sestre, igra pa v tej družini manj važno vlogo, ker sta njegova domišljija in iznajdljivost revnejši od onih pri bratu. On je le bolj izvrševalec v tej družbi, se pa skuša včasih tudi upreti, pa se mu to ne posreči. Poročil se je bil svoje dni z Birdie, zato da je v družino prišla bombačeva plantaža aristokratičnih Lionnetov. V tem smislu je podal Raztresen Oscarja. V zadnjem času smo lahko ugotovili, da je dobro igral vlogi visokega ruskega državnega uradnika v «Donosni službi» in senatorja v «Ognju in pepelu». V tej svoji vlogi je pa bil boljši, bolj izdelan.

Leo Hubbard je mladi razvratnež, razpisnež in uživalec. Ne ustraši se sicer niti tatvine, nima pa vendarle drugih sposobnosti, kot jih imajo njegovi ljudje. Bolj je nagnjen k temu, da uživa to kar so drugi nagradili. Kot takega ga je smiselno in verjetno podal Silvij Kobal.

V hišo Hubbardov sta zašla Bir-

die in Horace Giddens. Prva je Oscarjeva žena. Bila je opeharjena za svojo življenjsko srečo. Poročila je v svoji preprostosti človeka, o katerem si je utvarjala, da jo ima rad. Ze tedaj ji je manjkalo zaradi okolja, v katerem je napačno gledala svet, življenjsko izkustvo. Pozneje je pretrpela v družini svojega moža mnogo ponižanj in v sebi je morala pollačiti vsa svoja čustva. To je povzročilo, da se je njena preproščina spremenila že v omejenost, ki postaja že skoro patološka. V tem stanju hrepenj po nekem namišljenem svetu brez skrbi, v katerem se odražajo brezskrbno in lahkomišelnost življenje njenih staršev in njena otroška leta. Iz žalosti in pa zato, da si kot uteho za svojo žalost pričara tak svet v svoje misli, se je vdala ija-či.

Emma Starčeva jo je izdelala brez vsakega pretiravanja do najmanjše podrobnosti z moduliranjem vseh duševnih stanj in vseh najrazličnejših prehodov iz duševnega stanja v euforije v duševno stanje potlačeni in strahu, pa želje, da bi pomagala itd. itd.

Horace Giddens, Reginin mož, je zašel v to družino tudi zaradi preračunljivosti Hubbardov. Horace je bister človek, dober trgovec z dobrim nosom za kupčijo, človek, ki kaj kmalu zasluži, kaj imajo drugi

GORIŠKI SLAVČEK v tujih logih (France Dobrovoljc)

Nadaljevanje iz prejšnje številke

Dr. Fran Vidic, neki A.M. in L.P., psevdonimna Ružica, znana po prevodih iz Zupančiča v istem listu, Franjo Selak, Rudolf Leonograd (psevdonim dr. Rudolfa Andrejke), Anton Funtek in Lili Novy. Ti prevajalci so v gori omenjenem razdobju prevedli Gregorčičeve pesmi: Velikonočna (dvakrat), Izgubljeni cvet, Sam, V celici, Srce človeško sveta stvar, Rabeljsko jezero, Sedim tu poleg stavev, Tone sonce, tone... Sadim, sadim si lovca, Naša zvezda, Za dom med bojni grom, Njega ni, Oljki in Zaostali ptič. V «Slavische Anthologie», ki je 1895 brez navedbe letnice izšla v Stuttgartu v seriji znane «Cottasche Bibliothek der Weltliteratur» pod redakcijo dr. Gregorja Kreka, je uvrščenih sedem Gregorčičevih pesmi raznih prevajalcev: Človeka nikar v prevodu Arthurja Brehmerja, ki smo ga že omenili, dve pesmi iz cikla «Z grobov» (Na tiho selišče nekdanjikov, Kako cvetete, duhtite lepo), katerih prvo je prevedel Franjo Selak, drugo pa Gojmir Krek, «Priatelj» in senca, V gaju in Projekt prav tako v prevodu Gojmira Kreka. Prevajalec je pokazal pri tem delu prav lepo spretnost. Izbor zaključuje ponatis Funtkovega prevoda «Oljki». Ta slednji je v «Lalbacher Zeitung» priobčil pesmi: Človeka nikar in Znamenje (15. jul. 1901), Domovini (3. septembra 1902), Pogled v nedolžno oko (18. apr. 1903) in Soči (17. jul. 1915) s točnostjo in uglajenostjo verzov, s katero se odlikuje v svojih prevodih. Po številu najboljših izbor iz Gregorčiča v nemškem prevodu je dal pesnik in pisatelj Ivan Pregelj, takrat še dunajski akademik, pod naslovom «Adria-Klänge. Auswahl aus den Gedichten des Simon Gregorčič» (Gorica 1907) v drobni knjižici 48 strani, ki je danes že prava redkost. Na čelu izbora je najprej Pregljeva posvetilna pesem, nato pa sledi 15 prevodov: Domovini, Pastir, Zaostalega ptiča tožba, Jeftejeva prisega, Hajdukova oporoka, V spovednici, O nevihti, Oljki, Pozabljenim, Pri jezui, Sam, Srce človeško sveta stvar, Soči, Projekt in Lahko noč. Zanimivo pri tej knjižici, prvi samostojni Pregljevi publikaciji, ki se dokaj tesno drži izvirnika in nikakor ni brez pesniške

vrednosti, je dejstvo, da je nastala na vzpodbudo in pod vodstvom nekdanjega ostrega Gregorčičevega kritika dr. Antona Mahničja, kakor Pregelj sam ugotavlja v uvodu knjige. Obsežno se je bavil s prevajanjem Gregorčiča tudi dr. Rudolf Andrejka. To svojo delavnost je pričel 1915 v dunajskem listu «Reichspost» z objavo članka «Am Isonzo», ter med tekst uvrstil prevod «Soči» (2. jul.), ki ga je potem ponatisnil «Sarajevoer Tagblatt» (6. jul.) V dunajskem listu je Andrejka 3. oktobra 1915 priobčil še spis «Simon Gregorčič. Ein slovenischer Dichter der Vaterlandsliebe» s prevodi: Cesarski razglas, Za dom med bojni grom in Odlikovanje. V istem letu je 31. oktobra izšel prav tam še prevod «Pozabljenim». Nato so sledili v božični številki zagrebškega «Morgenblatta» (24. dec. 1915) trije prevodi, o katerih je bilo govora zgoraj. V samostojni zbirki «Slovenische Kriegs- und Soldatenlieder» (Lj. 1916) je natisnil šest prevodov, večinoma ponatisov (Soči, Cesarski razglas, Dekletova molitev, Za dom med bojni grom, Vojakove neveste poroka in Odlikovanje). V drugi zbirki, ki je izšla v njegovi samozaložbi, «Aus slovenischen Dichtungen» (Lj. 1932), imamo izbor pesmi: Naša zvezda, Sam, Pogled v nedolžno oko, Njega ni, Vinski duhovi, Pozabljenim in Dekletova molitev. Ti prevodi se odlikujejo po natančnosti in se gladko bero.

Zanimiv je tudi prevod «Soči» v obeh klasičnih jezikih, latinščini in grščini. Latinskega je prinesla «Gorica» (22. jan. 1907) izpod peresa anonimnega prevajatelja, ki je bil, kakor pravi urednikova pripomba, neslovenskega rodu. Prevod je po mnenju tujih strokovnjakov klasični filologov zelo uspel. Izšel je v alkaični knjižici in pod naslovom «Ad Sontium» tudi še na posebnem listu pri «Narodni tiskarni» v Gorici, kakor pravi izvod, ohranjen v Vrhovnikovi zbirki (Narodna in univerzitetna knjižnica v Lj.). Pregled, ki ga zgoraj podajamo, seveda še zdaleč ni popoln, vendar pa že po tem, kar tu objavljamo, lahko rečemo, da se je glas «goriškega slavčka» slišal dovolj glasno tudi po tujih pesniških gajih,

in kaj ima njegova žena za bregom do njega.

Seveda si želi masčevanja za njeno brezbriznost in strupenost do sebe. Sarkastično se vesel nad ženinim brezuspešnim prizadevanjem, da bi ga pridobila za trgovski posel. Hiti, da bi uredil vse zadeve da bi ženo osleparil za masne dobičke in da bi vse dala hčerka in se tako rešila te hiše. Po svoje je sicer on nekoliko boljši od Hubbardov in vsaj na koncu bi rad že popravil z rešitvijo hčerke iz tega okolja marškatero svojo krivdo. Rado Nakrst je stopil iz sebe v tako novo figuro in ji dal polno življenje ter nove poteze. V tem pogledu je bil brez dvoma boljši kot v svojih prejšnjih vlogah.

Mladost, nežnost, ljubezen, odpor proti vsemu, kar je grdega, rast življenjskega izkustva v figuri Aleksandre, Reginine in Horaceve hčerke zavestno odklonitev družine Hubbardov, celoto vsega njene-ga značaja je podala v vseh nian-sah verjetno in prepričljivo Stefka Drolčeva.

Kratko toda pomembno vlogo William Marshalla, ki pomaga sprožit dejanje in katerega pisateljica ni tako natančno orisala kot ostale (vemo le, da je dober poslovni človek), je krepko in zajeto postavil na oder Belizar Sancin in s tem to figuro v dogajanju uveljavil.

Služabnika Cala je toplo in resnično podal Julij Guštin. Tudi Julij Guštin zna, kljub svoji mladosti in še premajhni odrski izkušenosti, že biti mnogovrsten v podajanju svojih vlog. V tej svoji vlogi je vidno napredoval.

Vera Remčeva je ustvarila z vso ljubeznijo lep in v svoji preprostosti izraziti značaj črke Addie. Dala je tej vlogi lepo zunanjo podobo in dala je svojemu glasu nižji guturalni ton, s čimer je ustvarila zopet nov resnični lik v svojem repertoarju.

O inscenaciji Jožeta Cesarja sem

V četrtek 23. februarja ob 20. uri je gostovalo SNG na Kontovelu z Gollevo «Sneguljico».

Z isto otroško igro je nastopilo SNG v soboto 25. ob 17. uri v Kopru in v nedeljo 26. februarja ob 16. uri v Piranu.

V sredo 1. marca ob 20. uri je bila predstava Ostrovskega «Donosne službe» v Kopru.

V petek 10. je bila ob 20. uri v dvorani Kulturnega doma v Skečanju premiera «Kobilice» ameriške pisateljice Lillian Hellman.

Za soboto 11. t. m. na Kontovelu napovedana predstava «Kobilica» se ni vršila, ker oblast predstave ni dopustila, češ da dvorana ni «kolavdirana».

V nedeljo 12. t. m. je bila predstava iste drame v Nabrežini.

Druga repriza «Kobilice» se je vršila v torek 14. t. m. ob 20. uri na Opčinah v kinodvorani.

spregovoril že v začetku. Tudi režijo sem že omenil. To režijo je dosledno izpeljal Modest Sancin in njegova zasluga je pravilnost odnosov med posameznimi figurami, pravilnost tempa, doslednost v izvajanju vlog, kot so si jih režija in igralci zamislili, homogenost vse predstave, doganost vse igre.

Ne smemo prezreti krasnih kostumov po modi iz leta 1900, ki jih je izdelala gledališka krojačnica po osnutku Sonje Mikulečičeve.

Ta predstava je bila prav gotovo najboljša od vseh dosedanjih.

J. F.

JUGOSLOVANSKI narodni plesi v Curihu

«Jugoslovanska folklorna plesna skupina» je gostovala 7. in 8. marca v Curihu v veliki dvorani Kongresnega doma. Oba plesna večera sta doživela navdušeno priznanje množičnega občinstva. Kritika v švicarskem tisku soglasno priznava, da so bila ta gostovanja med najboljšimi učinkovitimi in najvažnejšimi, pa ne samo v zarnjem času. List «Zuercher Zeitung» piše med drugimi: «Za čudovito obilje dragocenih noč, katere so plesalci menjavali za vsako plesno točko, je nudilo redki svojevrsten užitek. Prekrasne vezenje, kot so jih lahko občudovali prejšnje leto na razstavi «Jugoslovanske narodne umetnosti» v muzeju za umetnostno obrt, so se pojavile pred tem občinstvom kot v svoji pestrosti slikovit dekorativni okrasek, ki se je prekrasno podajal našim plesalcem in plesavcem nastopajočih skoro samo v večjih skupinah. Ti plesalci so jim nudili mnogovrstno folklorno izbiro plesov ter divnih moških in ženskih noč. Skupina je nudila starinsko samorodno plesno narodno blago pa tudi nove umetniške predelave narodnih plesnih motivov, ki so pa harmo-nizirane popolnoma v duhu izvrzne narodne plesne glasbe. Zanimala je kritiko in občinstvo tudi glasbena spremljava, ki jim je marsikaj povedala. Pleso so spremljali orkester pod vodstvom Predraga Miloševića in sicer pri novih harmonizacijah izvrzinih narodnih motivov v duhu izvrzini plesov ter glasbene skupine, ki so spremljale pleso kar na oderu, kot da bi se vse skupaj dogajalo v domačem kraju s sviranjem na domače instrumente, kot jih zahteva običaj sam. Vse skupaj je učinkovalo naravno, brez vsake teatralike in brez vsakega prik-zvoka občajnih baletnih produkcij.

Kritika poudarja, da je prišlo do veljave vse, kar spada k narodni priljudnosti, k družabnemu skupinskemu življenju, k posebnostim jugoslovanskih narodnih obredov, kajti ti plesi so izrezki ljudskih zabav, ki so bili prenešeni na oder. Ti plesi so po mnenju kritikov tako navdušili občinstvo, da je to skoro s svojim sodelujočim doživljanjem lahko nadomestilo nastopajočim sodelovanje gledalcev, kot so jih plesalci vajeni v domačem vzdušju, ki pomagajo doma ustvariti potrebno okolje in slovesno razpoloženje. Tako in podobno je bilo mnenje curiških umetniških poročevalcev o teh nastopih.

PO TRŽAŠKIH KINEMATOGRAFIH

UBEŽNIK

Režiser Carol Reed je olt leta 1947 na filmskem festivalu v Bruslju nagrajen za režijo filma «Ubežnik». Ta film nam prikazuje, kako neka skupina revolucionarne opozicije na Irskem izropa neko banko, da preskrbi denar svojemu političnemu gibanju. Rop uspe, toda Johung, vodja organizacije, je v boju z blagajnikom, katerega ubije, ranjen; na begu s torarši pade iz avtomobila in se zarleče v neko zaklonišče. V drugem delu vidimo, kako policija preganja Johunga in njegove tovariše. Nihče jim ne nudi pomoči, ko begajo po mestu. Johunga končno vendarle najde njegova zaročenka in umre z njim pod strelji policije in tudi ostalim tovarišem ne uspe pobegniti.

V napetih in dramatičnih scenah gledamo, kako fizično in moralno strti Johung bega po mestu. Čustvo strahu in usmiljenja nas neprestano prevzemata, kakor se pač v glavnem junaku pojavlja groza pred policijo ali pa zavest krivde, da je umoril človeka. Johunga je igral James Mason, ki so mu najrazličnejše situacije nudile priliko, da izrazi svoje igralske sposobnosti. Da film močno učinkuje, je dobro poskrbel režiser, ki je tudi skoraj vse dogajanje prenesel v nočni čas med sneg in dež, da je tako še bolj poudaril mračnost položaja. Ob tem begu in z različnimi epizodami nam film živo in realno predstavi okolje, obenem pa skuša poudariti neizbežnost usode. Kljub tehničnim vrlinam pa napravljiva film vtis slike brez okvira, ker pogrešamo dokumentacijo dogodkov in oznako oseb. Drugi del filma je osebinsko šibkejši od prvega.

Da bi proslavili stoletnico smrti pesnika Edgarja Allana Poea, je francoski režiser Jean Faurez izdelal po njegovih delih film «Nenavadne zgodbe».

V italijanskem filmu po romanu «V. Hugoja» «Človek, ki se smeje», bodo nastopili domači in tuji igralci.

Verdijevo opero «Moč usode» po drami Angela Faedra bodo prenesli na filmsko platno. V filmu bodo nastopili znameniti pevci ter zbor in orkester rimske opere.

Zanimivo je, da bo v Rosellinjevem filmu o Sv. Frančišku igral glavno vlogo nek umbrijski menih.

Filmsko igralko Margaret Lockwood so proglasili za najpopularnejšo igralko v Nemčiji in jo nagradili z odlikovanjem «Bambis», ki je enakovredna hollywoodskemu «Oskarju».

V Hamburg, ki je postal središče zapadnonemške kinematografije, je prišla znana švedska pevka Zarah Leander, da sodeluje pri filmu Gabrijele. Tudi Olga Cehova in Marianne Hoppe sta se vrnila k filmu.

Vsa kriza britanske filmske produkcije izvira iz preobilice ameriških filmov, ki jih po angloameriški pogodbi morajo predvajati na Angleskem.

V ostrem boju proti vedno bolj cvetoči mehški kinematografski industriji je nekemu hollywoodskemu podjetju uspelo pridobiti za sodelovanje enega izmed najboljših mehških filmskih igralcev Carla Lopeza Montezuma, ki ga poznamo iz filma Maclovla.

Začetnik avangardističnega surealističnega ali abstraktnega filma, ki je cvetel od 1. 1920-1930 je bil slikar Viking Egeling; prvi pravi režiser te vrste filmov pa je bil Fishingier, ki je izdeloval predvsem znanstvene in glasbene filme. Ustvarjal je kratke filme, nekake grafične predstave glasbenih utripov. Prikazati je namreč hotel odnos med glasbo in risbo, kar se mu je v veliki meri posrečilo. Mnogo let za njim je izdelal Disney film «Fantazija», toda ni dosegel Fishingierja.

Znani italijanski režiser De Sica pri delu.

Nečavno sta se v Milanu srečala italijanski režiser De Sica in eden najbolj znanih ameriških igralcev 29 letni Montgomery Clift. Ta je več dni prisostvoval snemanju De Sicovega filma «Čudež v Milanu» in bil poln hvale za režiserja filma «Tatovi koles», katerega so z velikim uspehom igrali tudi v Ameriki.

Zanimive so Montgomeryjeve izjave o Hollywoodu; dejal je: «Ne maram Hollywooda, ker je hinavsko mesto in živi življenje, ki nima nobene zveze z življenjem v svetu. Tam skrbe samo za razkošje in zabavo».

Montgomery Clift je lansko leto sodeloval pri nekem berlinskem filmu, najlepše spomine pa pravi, da ima na film. «Prostor na soncu», ki ga je režiral George Stevens. Film «Prostor na soncu» je posnet po Dreiserjevem romanu «Ameriška tragedija», ki so ga le-

tos tuči izdali v Ljubljani v slovenskem prevodu.

Germijev znani film «V imenu zakona» bo dobil naslednika v filmu: «Zakon zemlje», ki bo zopet obravnaval problem mafije. Film bodo snemali na Siciliji, režiral pa ga bo William Dieterle, kljub temu da ni uspel z italijanskim filmom «Vulkan», v katerem igra glavno vlogo Ana Magnani.

iz Jugoslavije

Slovensko filmsko podjetje «Triglavl film» je sklenilo, da dogradi velik atelje, ki bo omogočil snemati velike scene, take, ki zahtevajo postavitev manjše vasi, dela mesta ali velikih dvoran. Atelje bo tako obširen, da bodo v njem lahko zgradili večje število manjših scen, kar bi omogočilo redno snemanje več filmov.

od 17.3. 50. do 23. 3. 50. Poročila v slovenščini vsak dan ob 7.00 (ob nedeljar ob 7.30) 13.00, 14.45, 19.30 in 23.05.

Poročila v italijanski vsak dan ob 6.45 (ob nedeljar ob 7.15) 12.45, 14.30, 19.15 in 23.00. Poročila v hrvaščini vsak dan ob 18.45. Pregled tiska v slovenščini vsak dan ob 14.45. Pregled tiska v italijanski vsak dan ob 14.30. Politične aktualnosti v italijanski vsak torek, sredo, četrtek in petek ob 17.30 Vsak dan od 19.45 do 20.15 volivne oddaje Slovensko — italijanske ljudske fronte.

Petek: 17.3.50 12.00 Veder opoldanski spored. 12.30 Igrajo znani čelisti. 13.15 Mozart: Kvintet za godala in klarinet — izvaja ansambel ljubiteljev glasbe iz Kopra. 13.45 Ljudska univerza v slov. 14.00 Vaški kvintet. 18.05 Sportni pregled (v ital.). 18.15 Komorna glasba. 19.45 Sindikalna vprašanja. 20.00 Volivna oddaja Slovensko — italijanske ljudske fronte. 20.15 Uganite kaj igramo (v slov.). 20.40 Slušna igra (v ital.). 21.30 Italijanska narodna glasba. 22.00 Zivljenje jug. narodov (v slov.). 22.25 op. 92. Beethoven: simfonija št. 7 v A — duru

Sobota: 18.3.50 12.00 Hačaturjan: Koncert za klavir in orkester. 13.15 Pevski koncert Kozem Rožice. 13.45 Gaspodarski pregled v ital. 14.00 Lahek spored malega orkestra Radio Ljubljane. 18.05 Glas mladih (v ital.). 20.15 Hrvatski kulturni prilog. 20.30 Hrvatske pesmi. 20.45 Politični pregled. 21.00 Veder sobotni večer

Nedelja: 19.3.50 8.15 Operne uverture. 9.00 Kmetijska ura (v slov.). 9.00 Kmetijska ura (v ital.). 10.00 Folklorna glasba. 10.43 Oddaja za Buštino. 11.15 Klavirski koncert Damjane Bratuš. 11.50 Našim ženam (v slov.). 12.00 Glasba po željah (v slov.). 13.50 Poje pionirski zbor iz Kamnika. 13.30 Oddaja za pionirje. 14.00 Glasba po željah (v ital.). 17.00 Oddaja za podeželje. 20.15 Pester koncert orkestralne glasbe. 20.45 Politični pregled (v ital.). 21.10 Polie d'inverno. 22.10 Museri: Jugoslovanski plesi.

Ponedeljek: 20.3.50 12.00 Borodin: Simfonija št. 2. 13.15 Pevski koncert — basista Staneta Rztresena. 13.50 Jezikovni pogovori. 14.00 Koncert violista Giuseppe Caponeja. 17.50 Sportni pregled. 18.15 Chopinove skladbe. 20.15 Komorni zbor, poje skladbe srbskih in hrvatskih skladateljev. 21.00 Pester koncertni spored.

Torek: 21.3.50 12.00 Veder opoldanski spored. 12.30 Igrajo znani čelisti. 13.15 Znameniti operni pevci. 18.15 Cesar Franck: Sonata za violino in klavir v A — duru. 20.15 Mascagni: Prijatelj Fritz — opera v 3 dejanjih.

Sreda: 22.3.50 nice. 14.00 Veseli kvintet. 18.15 Schu-13.15 Iz romantične glasbene zakladnice: Kvintet postrvi op. 114. 21.00 Slušna igra v slov. 22.00 Zivljenje jug. narodov v slov. 20.20 Skladbe Johanna Sebastijana Bacha.

Četrtek: 23.3. 50 12.00 Iz opernega sveta. 12.30 Priljubljene melodije. 13.15 Cajkowskij: Koncert za violino in orkester. 13.45 Našim ženam (v ital.). 18.00 Samospevi Marjana Lipovška. 18.20 Znanе uverture. 20.30 Poje tržaški komorni zbor. 21.00 Radijski obzornik. 21.15 Koncert Slovenske filharmonije. 22.00 Zivljenje jug. narodov v ital. 22.20 Pester večerni spored.

Filmska KRONIKA iz sveta

Režiser Clousot, ki je bil odlikovan na zadnjem filmskem festivalu v Benetkah za film «Manon», ni samo avtor resnih filmov, pač pa tudi komedij, kakor je n. pr. «Miquette in njena mati», ki ga bodo v kratkem začeli vrteti.

LEPA PARTIJA mojstra Trifunoviča

Partija odigrana na šahovski olimpiadi 1. 1937 v Stockholmu med Jugoslavijo in Letonsko. Beli: Trifunovič Crni: Apsceneek 1. e2-e4 e7-e5 2. Sg1-f3 f7-f5 Letonski gambit igrajo večinoma letonski igralci. Je dovolj sumljivo, ker črni lahke zaide v velike težave. Dr. Trifunovič je ojačil belo igro ter spravlil Letonca v težak položaj. 3. Sf3-e5: Dd8-f6 4. Se5-e4

Mojster Leonhardt je priporočal to po njem imenovano variante. Priporoča se pa tudi 4.d4. Stedilo bi d6 5. Sc4 fe4: 6. Sc3 Dd6 7. Sc3 ali f3 ali Lf4. Beli obdrži v vseh treh primerih prednost. 4. — 15-e4: 5. Sbl-e3 Df6-g6 Pripravilja prostor skakaču in preprečuje razvoj belega loveca fl. 6. d2-d3 Leonhardt je priporočal tu 6. f3 e7f1 z igro na odprto f linijo Igrana poteza 6. d3 je boljša. 6. — Lf8-b4 Po ed3: že beli razvije loveca fl 7. Ld3: Dg2: 8. Le4 in beli ima bogromno razvojno prednost, ki odtehta izgubo kmeta.

7. d3-e4: Dg6-e4:+ Ako 7.-Sf6 potem 8. Ld2 Se4: 9. Se4: De4:+ 10. Se3 itd. all 8. — Lc3: 9. Lc3: Se4: 10. Ld3 d5 (Dg2: Dh5+ itd) 11. Se3 z boljšo igro. Lb4-c3:+ 8. Se4-e3 Sg8-f6 9. b2-c3: Bolje je Se7 Crni je v razvoju zaostal in se ne more osvoboditi z d5. Borba za to polje je odločilne važnosti. 10. Lf1-c4 Preprečuje d5 in rošado. 10. — c7-c6 Ako bi sedaj žrtvoval črni kme-

REŠITEV ŠTUDIJE

V zadnji šahovski rubriki smo pričeli za samostojno analizo poučno končnico. Položaj na deski je bil tale: Beli: Kd1, Th6, Lg8, f7 (4 figure) Crni: Kb5, Tf2, Lb2 (3 figure) Beli na potezi dobil Verjamem, da ste imeli težave, ker končnice, čeprav je preprosta, ni lahko rešiti. Takoj moremo uganiti rešitev. Beli mora kmeta na f7 pretvoriti v damo. Lahko pa pri tem žrtvuje svojo trdajavo. Dama in lovec sta močnejša od trdajave in loveca, S pravilnimi

ta d5 sledi 11. Ld5: Sd5: 12. Dd5: Dd5 13. Sd5: Sa6 14. La3 z0-0-0 in boljše končnico. Tako pa namera-va črni igrati v naslednji potezi d5 in preti v napad na belo kraljevo krilo. Slabost belega zaradi oveh c kmetov bi kmalu jršila do izraza. Toda ta želja se ne izpolni. 11. 0-0 d7-d5? Tu je težko najti dobro potezo. Beli preseneti črnega s krasno kombinacijo. 12. Se3-d5: De4-c4: 13. Tf7-el+ Kc8-f7 14. Sd5-f6: Kf7-f6: Vse poteze so izsiljene. 14. — g6: bi vodilo do mata 15. Dh5+ 15. Dd1-d6+ Lc8-e6 16. Lc1-g5+! Kf6-g5: Črni kralj mora potovati iz zavetja na odprto polje, kjer ne more pričakovati nobene pomoči. 17. Te1-e6: Sb8-d7 Pretilo je De5+ 18. Dd6-d7: De4-c3: 19. f2-f4+ Kg5-h5 20. Te6-e5+ Kh5-h6 21. Te5-m5+! črni se vda. Po Kh5: je mat v 2 potezah. Lep zaključek krepko igrane partije jugoslovanskega mojstra.

Na Tt6 pa dobimo isti položaj kot v nadaljevanju. Tf4-f6 Kb5-b4 Tu ima kralj še svobodna polja na c4, a4 in vsa tri polja na 6. vrsti. Tako lahko eliminiramo možnosti Ka6, Kb6 in Kc6 5. Th6! kakor tudi 4. — Kc4 5. f8D+ in beli dobi. Potezo 4. — Ka4 pa homo obravnava pozneje. 5. Th5-h6 Tf6K-f5 Edino prosto polje za stolp. 6. Th6-b6+ Kb4-c3 Imamo še možnost Kb4-a3. Lb2-a3 Lovec je le prišel na diagonalo, toda položaj je takšen, da beli s kratko kombinacijo takoj reši Studijo. 8. Tb8-b3+! in dobi. Po 8. — Kb3: sledi 9. f8D+. Končnica je za belega dobljena. Tu di po Kb4-a3 6. — Kb4-a3 beli z lepo žrtvijo stolpa zmaga 7. Tb6-b3+! Ka3-a2 8. Tb3-b5 in dobi ker je šah f8D+ nelzogiben. Irnell smo še potezo, Kb5-a5 Tu pa je izvedba manevra malo drugačna. Tf6-f5 Ka4-a3 Tf5-f6 7. Th4-h5 Edino, ker na Tf4 beli dobi z 8. Th3+ Ka4 ali Kb4 9. Th4 in na Ka2 pa 9. f8D+. Tf6-f5 8. Th5-h6 Ka3-b4 9. Th6-a6+ 10. Ta6-b6+ in dobili smo isti položaj, kot smo ga že opisali. Studija je rešena. Pri vseh teh dolgih manevrih nas je vodila samo ena misel speljati črnega kralja v tak položaj, kjer moremo žrtvovati stolp, s čimer bo možno kmetu f7 stopiti na zadnjo vrsto, Tf1-f4 Na Tf5, ker beli takoj dobi s Th5!

Listnica uredništva LJUDSKI TEDNIK LJUDSKI TEDNIK STANE: v coni A in v Italiji: posamezna številka lir 20 mesečno lir 80 v coni B posamezna številka Din 8 mesečno Din 30 v Jugoslaviji posamezna številka Din 13 mesečno Din 60 Vsaka posamezna stara številka stane dvojno. Ing. Sikošek Boris

Otvorili so „Planiški teden“

Tekmi v smuku in slalomu za ženske - Prvi skoki na 120m. skakalnici, zaenkrat šele s polovičnim zaletom

Planica si je v tem tednu nadela svečano lice. V nedeljo so bili prvi skoki na 80m skakalnici, med tednom so dvakrat nastopile tekmovalke v smuku in slalomu in bili so tudi prvi skoki na 120metrski skakalnici.

Skakalnici je inž. Bloudek zopet mojstrsko pripravil. Inž. Bloudek je za letos potegnil most skakalnice za 6 m višje. Pred otvoritvijo je dal tudi nekaj zanimivih izjav. Pravi, da bo verjetno uspel prihodnje leto skakalnico toliko povečati, da bodo možni skoki do 140 m. Letos bo kdo poletel tudi na 125 m. Danes skoki do 140 m niso noben problem več. Glede skakalnice v Obersdorfu je dejal, da ima natančno isto lego, kot planiška skakalnica. Za napredek je zelo važno, da je na svetu čim več velikih skakalnic.

Planiški teden je ob prisotnosti avstrijskih, norveških in italijanskih skakalcev, ki so že prišli v Planico, otvoril Danilo Dougan. Dejal je, da se je dvignil v inozemstvu ugled Planice, jugoslovanskega smučarskega športa in njegovega celokupnega fizikturnega gibanja.

«Marsikdo mogoče pričakuje, da je glavni smoter planiške prireditve, rekordi na Bloudkovih skakalnici; toda kakor velikih uspehov v graditvi naše socialistične domovine ne postavljamo v zunanji svet kot nevidne senzacije — temveč samo kot izraz naporov našega ljudstva za doseg boljše življenja — tako tudi planiška prireditev ne more več nositi obeležja senzacionalnosti, kot ga je morda imela pred vojno. Danes ima naša Planica predvsem športni značaj.»

Najdaljši skok prvega dne je dosegel Norvežan Schjelderup s 79,5 m. Bil je tudi prvi po točkah. Sledili so mu Kronvold, Haekonsen, Slettvenn, Stenersen, (vsi Norv.), Klančnik, Pold, Rogelj, Langus, Hoesaeter, Trivella, De Lorenzi, Zalokar, Da Col, Razboršek, Finžgar in drugi.

V ponedeljek je bil slalom na Vitrenu na 400 m dolgi progi s 100 m višinske razlike. Če mislimo na to, da so Avstrijke pobrale vsa prva mesta na letošnjem svetovnem prvenstvu, potem moramo rezultate Jugoslovanek kar pohvaliti. Podrobni rezultati so bili: 1. Klecker Trude (A) 2:14,3 (prvi tek 1:08,1, drugi tek 1:06,2); 2. Meier Marie (A) 2:19,3 (1:11, 1:08,3); 3. Tomandj Rezi (A) 2:27,1 (1:18, 1:09,1); 4. Katnik Vida (J) 2:42,1 (1:19, 1:23,4); 5. Adamič Bera 2:47,3 (1:25,5, 1:17,3); 6. Praček Lojzka (J) 2:56,4 (1:33,4, 1:23); 7. Oblak Meta (J) 3:18,4 (1:47,2, 1:31,2); 8. Zupančič Slavica (J) 3:24,2 (1:47, 1:37,2);

9. Pohar Silva (J) 3:26,1 (1:53,3, 1:32,3); 10. Erman Mara (J) 4:00,4 (2:26, 1:38,4).

Pred 3.000 gledalci so bili skoki na 80m skakalnici. Pold je dosegel najdaljši skok 82 m.

Mednarodni smuk za ženske je bil v torek na 1.800 m dolgi progi. Avstrijske tekmovalke so pokazale vso svojo dovršeno tehniko in rutino. Jugoslovanske so imele manj treme ter so dosegle prav dobre rezultate. Prva je prišla na cilj Mayer Marie (Avstrija), ki je prevozila progo v času 1:57. Druga je bila Klecker Trude (A) (1:58,3), 3. Tomandj Rezi (A) (2:06), 4. Katnik Vida (FLRJ) (2:26), 5. Zupančič Slavica (FLRJ) (2:32), 6. Oblak Meta (FLRJ) (2:36,8), 7. Praček Lojzka (FLRJ) (2:46,2).

Zelo dobro se je plasirala 19. letna Jugoslovanka Zupančič Slavica, ki je zasedla peto mesto.

V Planici pa so se nadaljevali trening-skoki na 80 metrski skakalnici, ki je bila v odličnem stanju. Najdaljši skok je imel Norvežan dr. Schjelderup, ki je skočil 80 m. Med kratkim odmorom so se gledalci pomaknili k veliki 120 metrski skakalnici, kjer so bili letos prvi študijski skoki. Skakalo je 5 Jugoslovanov, 5 Norvežanov, 4 Italijani in 1 Avstrijec. Skakalnica je bila v zelo dobrem stanju, vendar odjužen sneg na naletu in mostu ni dovoljeval največje hitrosti. O zračje je bilo mirno in skakalci so

lahko izvedli 45 skokov. Med skakanjem so bili trije lahki padci, vendar brez poškodb.

Najdaljši skok je dosegel dr. Schjelderup (Norveška), ki je s polnim naletom skočil 97 m (s srednjim 78, 85, 90). Italijan De Lorenzi je skočil dvakrat s srednjim naletom ter dosegel 88 in 92 m. Jugoslovan Pold je skakal s srednjim naletom ter dosegel 81, 89 in 93 m, kar je bil najdaljši skok tega leta. Dolge skoke je imel tudi Avstrijec Groemmer, ki je skočil 76, 88 in 89 m.

Slalomisti so se v sredo pomerili na mednarodnem tekmovanju v Kranjski gori. Avstrijci in Jugoslovani so tekmovali na 800 m dolgi progi z višinsko razliko 180 m.

Rezultati tekmovanja so naslednji: 1. Lukanc Matevž (J) v času 2:26,4. 2. Neuhuber Karel (A) 2:35,1. 3. Bruchner Karel (A) 2:36,3. 4. Bertonec Jože (J) 2:46,3. 5. Cvenkel Franc (J) 2:49,1. 6. Stoekelmayer Alois (A) 2:54,1.

Tudi v sredo so se nadaljevali skoki na 120 metrski skakalnici, kasneje pa s treningom na 80 metrski skakalnici.

V drugi seriji študijskih skokov je dosegel najdaljši skok Norvežan dr. Schjelderup, ki je skočil 97 m.

V tretji seriji skokov so dosegli kar 6 skokov s 100 ali več metri. Vsi skakalci so zelo dobro skakali razen Italijana De Lorenzija, ki je pri tretjem skoku, zopet 100 m, nerodno skočil in padel. Janez Pold je za njim postavil najdaljši skok dneva 107 m. Norvežana, dr. Schjelderup in Kronvold sta skočila 106, oziroma 104 m.

RAZNE VESTI

V drugem kolu lige so bili to nedeljo doseženi naslednji rezultati: Hajduk-Lokomotiva 1:0, Dinamo Metalac 2:0, Partizan-Naša krila 3:1, Rdeča zvezda-Sarajevo 2:0, Budućnost-Spartak 2:0. V drugi ligi pa: Metalac-Vardar 1:0, Milicioner-Odred 1:0, Podrinje-Napredak 2:2, Proleter-Zelezničar 4:1, Sloga-Kvarner 3:0.

Zenska reprezentanca košarskega društva «Rdeča zvezda» je odpotovala v Italijo.

Jaroslav Drobný je v Kairu v finalni tekmi premagal Von Cramma z 8:6, 6:2 in 6:3.

FLRJ je premagala Francijo v rokoborbi s 5:3. Preden so prišli v Jugoslavijo so francoski rokoborci dvakrat nastopili proti reprezentanci Sv. ce. V Zenevi so zmagali Francozi 5:3, v St. Gallenu pa se je dvoboj končal neodločeno 4:4.

Na povabilo plavalnega kluba «Danas» bo na Dunaju gostoval v začetku aprila plavalni klub «Mladost» iz Zagreba. Moštvo «Mladost» bo tvorilo 27 plavalcev in plavalk, med njimi tudi brata Stjepetić in Cerer.

Mladina zavedaj se obveze, ki jo imaš za prvomajski nastop!

Ko sem preteklo nedeljo prišel na stadion «Prvi maj», sem bil prijetno presenečen nad živahnim vrvenjem športnikov, telovadcev in tovarišev, ki so prišli na prostovoljno delo. Tudi pionirji in pionirke niso manjkali, njih je bilo še največ; tekmovali so vlahki atletiki.

Stadion je oživel. Kamor koli sem pogledal, sem videl, kako naši stari in mladi delajo. Na glavnem igrišču so igrali nogometno tekmo, na telovadničju so pionirčki metalli krogljo in skakali v daljino, igrišče košarke so napolnili telovadci in telovadke in se učili vaje za telovadni nastop, spodaj pri barakah so tovariši prenašali kamenje za zidanje in čistili teren, tovarišice pa so belile značke in pripravljale ostale potrebščine za nastop. Tudi mene se je oprijelo veselo razpoloženje in čutil sem se srečnega in močnega med to delavno in živahno mladino.

Prišel sem zaradi pionirskih lahkotletskih tekem, da bi za časopis zbral rezultate, toda splošna slika dela, športa in zdravega veselja me je tako prevzela, da sem sklenil vsemu slediti in si vse ogledati.

Posebno pozornost so vzbudili telovadci in telovadke. Približal sem se jim in jih opazoval. Vaje sta vodila tov. Olga in Miloš. Vaje so lepe in ne delajo težav, telovadci so jih z lahkoto razumeli in izvajali.

Med odmorom sem povabil tov. Miloša na tribuno, kjer sva sedla, tu mu staviš več vprašanj, na katera mi je prav rad odgovoril.

«Letos bomo tudi telovadci in športniki proslavili 1. maj lepše kot preteklo leto. Zveza društev za telesno vzgojo za STO bo za to proslavo organizirala «Ljudski športni tedens», ki bo pričel 23. IV. in končal 1. V. Program tega tedna obsega mednarodne tekme v nogometu, košarki, kolesarstvu in naša tekmovalna v odbojki, lahki atletiki, namiznemu tenisu in šahu. Ljudski športni teden bo imel slaynostno otvoritev in zaključek. Na teh tekmovaljih bodo sodelovali športniki iz Jugoslavije in Italije.»

Dne 30. IV. zvečer bo na stadionu bakada, pri kateri bodo predvsem sodelovali telovadci, ki bodo z rajatnimi teki in pohodi ter gibi rok ustvarjali gledalcem lepe ognjene slike. Temu bo sledila telovadna akademija, pri kateri bodo sodelovali naši najboljši orodni telovadci in izbrani telovadci v prostih vajah. Kako bodo te vaje sproste, to boš pa že videl. Po akademiji bodo priredili umetne ognje.

Sam nastop, ki bo 1. maja popoldne, bo pokazal masovno izvajali, ki pa ima tudi nekaj novega. Osnova nastopa bodo proste vaje, ki jih bomo, jo nekaj novega in lepšega od prejšnjih let. Prepričan sem, da bodo navdušile gledalce, če jih bodo telovadci pravilno prikazali. Članice bodo nastopile s posebno točko z obroči, člani in članice pa s skupno vrhunsko talno vajo. Pionirji so se tudi priporočili, naj jih ne zapostavimo in smo tudi za njih sestavili posebno točko. Mislim, da se bodo kar dobro postavili. Poleg pionirskih iger, ki bodo v razvedrilo, bodo tudi športne igre. Mogoče najlepša točka pa bo nastop folklorne skupine.

Razumljivo je, da zahteva taka proslava ogromno dela in priprav. Program je obsežen in ga ne bo mogoče pripraviti v zadnjih dneh. Uspeh vsega nastopa je odvisen od mladine, ki se mora brez obojavljanja takoj začeti učiti vaj. Mi, vaditelji, smo vedno na mestu, če bi se tako bilo tudi z mladino. Odziv telovadcev je do sedaj dober, toda ne popoln.

«Sicer pa sem Ti že zadosti povedala, je končal naš razgovor tov. Miloš in se vrnil k telovadcu.»

Pred odločitvijo: Arrigoni ali Aurora

Najzanimivejši izid tekem to nedeljo je na vsak način rezultat tekme med Poniziano in Arrigonijem. Tekna se je kot znano končala s 4:2, kar je zelo zmanjšalo verjetnost uspešne borbe Pirana za prvo mesto.

Arrigoni je odpravil Sv. Ivan z visokim 8:0. Stojl še vedno na prvem mestu, čeprav ima isto število točk kot koprska Aurora. Pred njo ima to prednost, da ima eno tekmo še v dobrem, Aurora tudi to nedeljo ni imela posebnega dela v srečanju z Umagom (6:1). Malo manjši poraz so doživle Opčine na svojem igrišču, ko so imele v gosteh koprsko Meduzo. Prvi polčas so se Openci dobro branili, v drugem polčasu pa niso mogli več zdržati hitrega tempa igre, ki ga

je narekovala Meduza. Ob koncu je bil rezultat 6:2. Montebello je tudi to nedeljo pokazal, da ni čalež dan, ko bo zapustil zadnje mesto na kvalifikacijski lestvici. Premagal je Novi grad po ostri borbi z 1:0.

Pionirji v lahki atletiki

Na stadionu Prvi maj so bile v nedeljo prve pionirske lahkotletske tekme. Na njih je tekmovalo 37 pionirk in 43 pionirjev. V teku na 500 m je bil prvi Drago Bolčić in Maksimijana Renčelj. Jurkič Feruccio je vrgel kroglo 9,04 m, pionirka Višnjavec Danila pa 5,75 m. Prav tako je dosegel Jurkič najboljši rezultat v skoku v daljino s 3,75 m, pri pionirkah pa je bila prva Čač Marčela s 3,67 m. V teku

na 5x50 m je bila prva stareta pionirjev in pionirk z Dijaškega doma. V crossu je zmagal Bolčić drago, pri pionirkah pa Podobnik Anita.

Poslednji spomladanski cross v Bujah

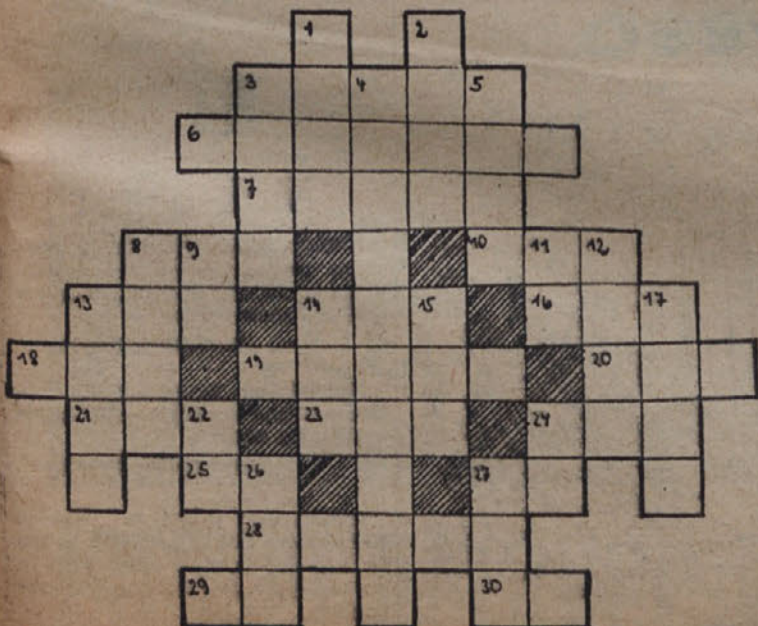
Zadnja priprava za bogato letošnjo lahkotletsko sezono je bil to nedeljo cross v Bujah, za katerega se je prijaviло veliko število sodelujočih. To pot je pripravil presenečenje Bazovec Gregorič, ki je zasedel prvo mesto in pustil renomirane Pirančane za seboj. Pri lahkotletih izpod 18 let je zmagal Scropeta (Novi grad), drugi je bil Hrevatin M. (Buje), tretji Sam S. (Buje) itd. Pri starejših je pa zmagal, kot omenjeno Gregorič, takoj za njim pa sta bila Pirančana Žomaro in Pierobon, šele četrtil pa je bil Abram iz Nabrežine.

Tekme za mladinsko prvenstvo

Rezultati mladinskega nogometnega prvenstva so bili to nedeljo naslednji: Montebello-Bazovica 5:1, Sv. Ivan-Dinamo 5:1, Olimpija-Koštalunga 4:0 Dijači-Polet 2:2, Opčine B-Skeđenj 4:0.

UGANKA ZA BISTRE GLAVE

Križanka

Vodoravno: 3 ropotanje; 6 mesto na Koroškem; 7 elan; 8 števniki; 10 oče; 13 oblika gl. itl; 14 jedača; 16 osebni zalmek; 18 časovna enota; 19 izdelovalec sodov; 20 se pretaka po žilah; 21 turški častni naziv; 23 veznik; industrijska rastlina; 25 oblika pom. gl. bitl; 27 kazalni zalmek; 28 trop, krdele; 29 nikalnica; 30 osebni zalmek.

Navpično: 1 del pri vozilih; 2 nočne ptice; 3 rastlina; 4 kdor obdeluje polje; sorodnik; 8 prijubijen, ljub; 9 oblika gl. vedeti; 11 kazalni zalmek; 12 žensko ime; 13 utrdba, trdnjava; 14 jokanje; 15 kar darujemo; 17 reka v Italiji; 22 karta pri igranju; 24 samo; 26 ata; 27 prislov kraja.

Kvadrat

A	A	A	A	A
A	B	B	D	D
E	G	I	I	K
K	M	M	O	O
R	R	R	R	S

Črke v kvadratu uredi tako, da boš dobil vodoravno in navpično besede, ki pomenijo:
1. drug izraz za slabotno

2. oblika gl. igrati
3. žensko ime
4. veznik
5. prostor za skranjevanje oolk.

Razreši

FORTUNA
POKORITI
VABITI
NOSOROG
CINGLJATI
PRIMORSKI
OBJOKANA
PRADEJJE

Te besede je treba vodoravno tako premakniti, da dobiš navpično ime države v Evropi in ime mesta v Jugoslaviji.

Rešitev

Kvadrati: 1. Kum — gož; 2. uta — Oka; 3. Maribor; 4. ime; 5. gobelin; 6. oko — igo; 7. žar — noj.
Dopolnjevalka: nakovalo, snažnost, kanarček, petnajst, serenada, Kanfanar, korenina.
Sestavi! Po toči je zaman zveniti! be so iz dneva v dan večji.

Odgovorni urednik
KAVS FRANC

Tiska z dovoljenjem AIS-3
Tržaški tiskarski zavod
v Trstu, ulica Montecchi 3

Rokopisi se na vračajo

„KOBILICE“

Angloameriška vojaška uprava je preko svojih policijskih organov prepovedala predvajanje ameriške drame «Kobilice» na Kontovlju, ki je sedaj na repertoarju Slovenskega narodnega gledališča v Trstu. V drami «Kobilice» je prikazano, kako ameriški kapitalisti izkoriščajo črne in kako se z plen žro med sedoj. Prireditev pa so prejevali por izgovorom, da dvorana na Kontovlju ni «kolavdirana»

Kobilice na angloameriškem področju STO-ja.

Parlamentarizem

(Prvič v parlamentarni zgodovini Irske je v začetku marca t. l. padla v poslanski zbornici beseda «goljuf» na naslov nekoga ministra. Predsednik zbornice je radi hučnega nereda takoj prekinil sejo).

Tam v irskem parlamentu vstane mister,
prav grenke prežvekuje v ustih sline,
o delovanju vlade mnenje zine,
češ, prevarant je ta in ta minister.

Prehud za Irce bil je tak register.
Ogorčeno predsednik kvišku šine
in v znak protesta sejo koj prekine. —
De gustibus! — To zame je filister.

Ta mož ne ve, kaj v Rimu se dogaja:
Tam ti je parlament! Tam vse kriči,
besni, bobni, rohni, vihti pesti,

tam teče kri, dvorana tam se maja!
In to vsakdanje rimske so bravure.....
Permejokuš: Na Irskem ni kulture!!

DODO

Po belgijskem referendumu

Leopold: Zdaj res ne vem: Ali sem kraljevsko zmagal in klavrno propadel, ali pa sem klavrno zmagal in kraljevsko propadel...

«Delo» in njegovih 21 člankov

V zadnjem «Delu» je uredništvo v enainvajsetih člankih direktno ali tako postrani udarilo po Novi Jugoslaviji. Uredništvo «Dela» se pač zaveda, da papir vse prenese. Ne zaveda se pa tega, da bralec vedno ne more vsega prenešati. Marsikateri vneti bralec «Dela» bo počasi prišel do tega, da ta čudna poročanja protijugoslovanskega značaja, stokrat ponavljana, najbrže le ne morejo biti popolnoma resnična, če jih je treba kar enainvajsetkrat v eni sami številki ponavljati. Bralecem «Dela» si usojamo povedati naše mnenje: Uredniki «Dela» so se na laži že tako navadili, da sploh ne vedo, kdaj in

koliko jih napišejo, zato se tudi tako ponavljajo. Ponavlja pa se tudi zgodovina in ta je doslej še vedno pokazala, da laž je kratek čas uspeva. Zgodovina pa se ne namerava ravno ob «Delu» prelomi tj. bo tudi v tem primeru postopala tako, kakor je vedno doslej.

Rojstvo siamskih dvojčkov

Poročajo, da sta se rodila dvojčka, ki sta zraščena skupaj z glava-ma. Vidalijevcem: se kaj takega ne more pripetiti iz preprostega razloga, ker nimajo glav.

Astronomsko poročilo s Saturnusa

Na Saturnusu je opaziti velikan-ske oblake prahu. Pojav je pripisovati najbrže kakšni hudi elementar-ni nezgodi.

Astronomsko poročilo z naše zemlje

Na zemlji je opaziti grde, uma-zane podvige. Pojav je pripisovati informbirojevski resoluciji.

Mihec in Jakec

Mihec: Dobro obeta pomlad, Kava, se je že v drugič podražila, vzgalice so poskočile kar za 20%.

Jakec: To ni še nič. Čez kak teden bo sledil kruh, testenine in tako dalje.

Mihec: Kaj naj to pomeni?

Jakec: ERP.

Mihec: Aha! Ti misliš na Organiza-cijo za pomoč Evropi?

Jakec: To je bilo nekdanj. Zdaj pa ERP pomeni: Evropi Revščina Pri-boljšek!

Mali oglasi

Kupim takšen človeški želodec, ki ne prenese kruha, ker je moj, ki ga prebavlja zelo rad, neupora-ben za današnje čase.

Tržaški upokojenec.

Neznanokam so se izgubile trža-ške politične cene. Kdor jih najde, naj jih da nazaj.

Nepremožni Tržačani.

Izgubil sem smisel za resnico. Nekje mora biti, a jaz ne vem kje. Le to vem, da ga v Jugoslaviji ni. To vem zato, ker mi moj list tako poroča!

Pristaž časopisa «Delo».

piše

JUCI

Draga Jucal!

Osmi marec se praznoval v Trstu je na dva načina: me smo imele akademijo, one — ples in pitje vina.

Za Vidalijevo stranko ni kultura dosti vredna, zanjo sta kak bugi — vugi ali samba bolj napredna.

Vendar tudi konferenco so vidalijevke imele, v kinu Impero neumorno so nad Babičem rohnele;

več kot potovica zbranih, — po natančni ugotovitvi — pa je bilo v kinu moških na tej ženski prireditvi.

Glavni konferenčni govor neka je gospa imela, ki iz daljnih, južnih krajev v Trst je zgolj zato prispela.

Brez Italije, kot vidiš, v Trstu bi vse izumrlo, še na žensko konferenco mora priti tuje grlo.

Vedno kakšna se dobrota v Trstu za občinstvo skuha: Kakor vemo, zdaj prišlo je spet do podražitve kruha.

Da bi plače kdo povišal, za to nihče se ne zmeni, hitro pa je kdo pri roki, da odobri povišek ceni.

Bogataš tega poviška res ne bo prav nič opazil, reveže le ta ukrep je po denarnici oplazil.

Mislím, da upokojenec več v pekarno ne bo hodil, kvečjemu če si vsak dan bo kakšnih sto lir izposodil.

S kruhom, jasno, tudi pašta se je bratsko podražila, zdaj politična je cena, vso veljavo izgubila.

Ce bi kamen bil užiten, bi me to nič ne skrbelo, ker pa mi je moka hrana, me je prav zelo zadelo.

Nad Slovensko gledališče se oblast prav rada spravi, vedno kakšna neugodnost se pod noge mu nastavi.

Kolavdacija dvorane najnovejša je ovira, na katero paragrafsko merodajni krog se opira.

Vse ovire bi prav lahko hitro se odpraviti dalo, če za gledališče v Trstu bi primeren kot se izbralo.

Iz Italije vsak teden kakšna grupa že gostuje, ki občinstvu gole noge in še drugo razkazuje.

A Slovensko gledališče, ki na vzgojo ljudstva gleda, pa zato, ker je slovensko, merodajnejšem preseda.

Svoje smo dvorane imeli — pod fašizmom so zgorele — pa čeprav povsem pravilno kolavdacijo so imele.

Je fašizem vojno izgubil, to je vendar splošno znano, že zato nam zopet dajte kolavdirano dvorano!

Za občinstvo ni skrbeti, to kar pridno ga poseča; spomnim se le na Feniče, kakšna tam bila je gneča.

Draga moja, bom končala v nadi, da za gledališče kolavdirana dvorana slejkopreje se poišče!

Te pozdravlja
Tvoja
Pepa.

Oddahnil se je

Riko: Hvala bogu! Ta teden me je «Burja» pustila pri miru!

KLOBASARJI

Odlok Vojne uprave jugoslovanske cone STO, s katerim je bila odpravljena carinska meja med to cono in jugoslovanskim ozemljem, je gotovo le dokaz treznega in smotrnega gospodarstva, ki ima v prvi vrsti pred oči koristi upravljane področja. Kljub temu pa je italijansko časopisje zagnalo oglašujoč krič proti temu ukrepu. Ker pa se tržaški tisk zaveda, da bo takoj postavljeno vprašanje: «Kaj pa se godi v coni A?», hiti, da sam odgovarja na to vprašanje. Tako pišejo «Ultime Notizie»:

«Res je, da je bilo tuje gospodarstvo cone A vedno tesneje vključeno v gospodarstvo italijanske republike. Toda to popolnoma odgovarja temeljnemu moralnim, političnim, kulturnim in etničnim potrebam prebivalstva, med tem ko je jugoslovanski ukrep v coni B narokovan le od tistih raznarodovalnih in nasilnih namenov, na katere smo vedno opozarjali in ki jih mora ves kulturni svet javno obsojati.»

Ta slog je nekoliko zavil in zamotan, vendar pa dovolj jasek: Kar velja za cono A, ne more veljati za cono B. Kajti rimska polenta je čisto nekaj drugega kakor jugoslovanska pšenica!

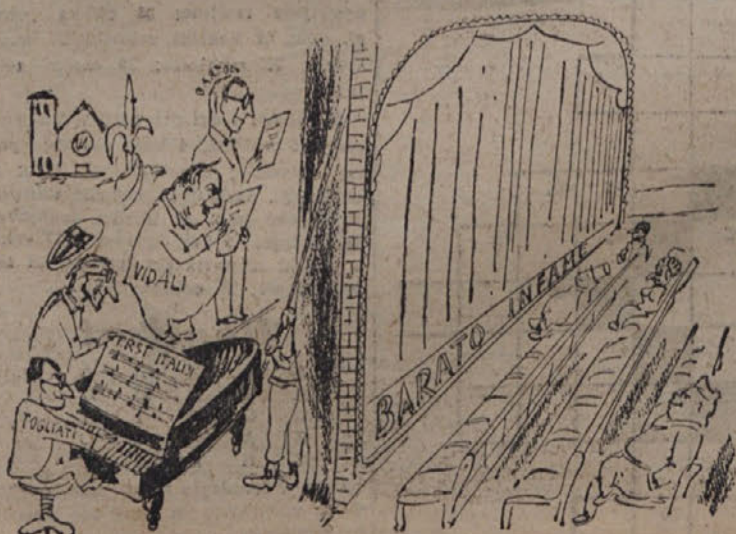
Med vrstami: Slovenec je po naravi hudomušen. In v svoji hudomušnosti si je postavil šaljiv izrek, kateremu pa sam ne veruje, namreč: Bog Slovencev nima rad. Toda ta žala postaja kruta resnica: Bog Slovencev res nima rad, ko jim je naklonil take sosede, ki v resnih besedah tako neusmiljeno bežasto klobasarijo v svet!

Za spremembo

De Gasperi: Kaj pa je to, dragi Seelba? Na Beneškem policiju strelja na delavce!

Seelba: Popolnoma v redu in potrebno! Taki bodo ljudje vsaj malo pozabili na Sicilijo in na Giuliana.

ZA ZAVESO

Pred začetkom predstave